Влада - Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України



№ 112 (1112) ♦ Середа, 21 червня 1995 року ♦ Ціна договірна

Кабінет міністрів: пост здав — пост прийняв?

Прем'єр-міністр України Євген Марчук і Президент України Леонід Кучма продовжують роботу з формування нового уряду.

За повідомленням з ряду неофіційних джерел, значна частина міністрів попереднього уряду може залишитися на своїх постах.

Зокрема, спостерігачі не прогнозують зміну «силових міністрів», а також міністра закордонних справ.

У новому уряді, згідно з даними тих самих джерел, буде перший віце-прем'єр, а також віце-прем'єри, кількість яких буде значно скорочено.

Як стало відомо агентству «Інтерфакс-Україна» з джерел, близьких до парламентських, фракція «Реформи» передбачає залишити на посту першого віце-прем'єра з питань економічної реформи Віктора Пинзеника.

На пост міністра з питань машинобудування, ВПК та конверсії депутати пропонують призначити заступника глави Миколаївської адміністрації Володимира Ємельянова, на пост міністра промисловості — депутата Сергія Чукмасова, на пост міністра фінансів — депутата Сергія Терьохіна, на пост радника прем'єр-міністра з економічних питань — депутата Олександра Єльяшкевича.

Блоком правової політики, за пропозицією фракції «Реформи», в уряді має займатися Олександр Ємець, міністром юстиції стати депутат Віталій Мусіяка, міністром оборони — депутат Олександр Ігнатенко.

Леонід Кучма в Узбекистані

Триває дводенний візит Президента України Леоніда Кучми до Узбекистану. Нагадаємо, це вже другий візит нашого Президента до цієї країни.

Сьогодні у програмі — зустріч Л. Кучми з українською громадою в Узбекистані, а також — відвідини Самарканда.

Під час перебування Леоніда Кучми в Узбекистані буде підписано 10 документів.

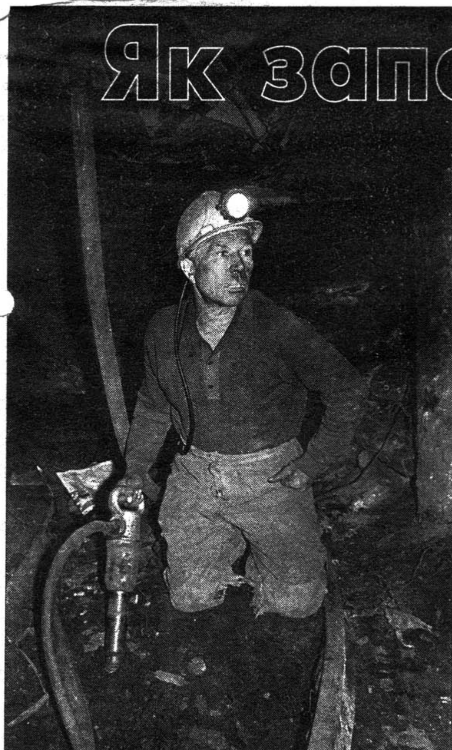
Кредити будуть до речі

Лідери країн «великої сімки» підтвердили свій намір надати Україні до закінчення 1996 року 2 млрд. доларів для підтримання економічних реформ.

Як стало відомо агентству «Інтерфакс-Україна», про це йдеться в підсумковому комюніке, підписаному лідерами країн «великої сімки» на саміті в Галіфаксі.

Країни «великої сімки» також підтвердили намір надати підтримку Україні в реформі енергетики.

Як запобігти "падучій" на шахтних горизонтах



Наша вуглевидобувна промисловість, як і вся економіка, — дуже хвора. Як вважають спеціалісти, причину нинішнього кризового стану цієї колись провідної галузі слід шукати у політиці ще Мінвуглепрому СРСР, що мала за мету скоротити обсяги видобутку вугілля в основному басейні України — Донбасі. Факти свідчать: починаючи із 1975-го року, централізовані капітальні вкладення в розширене і просте відтворення виділялися на рівні 50—60 відсотків од належного, що призвело до занепаду шахтарського фонду. Так, нині маємо понад 80 відсотків вуглевидобувних та інших підприємств галузі, які більш як 20 років не реконструювались. Залихоманило капітальне будівництво, вкрай сутужно із матеріально-технічним забезпеченням тощо.

(Закінчення на 10—11-й стор.)



У вугільній промисловості України нині діють 251 шахта і 6 розрізів, 64 збагачувальні фабрики, 3 шахтобудівні комбінати, 17 заводів вугільного машинобудування, 20 галузевих науково-дослідних інститутів та організацій тощо. В галузі зайнято більш як 800 тисяч чоловік, в тому числі на видобутку вугілля — 470 тисяч.

Микола АНЦИФЕРОВ

ВЕЛЬМОЖА

Я работаю, как вельможа,
Я работаю только лежа.
Не найти работенки краше,
Не для каждого эта честь.
Это — только в забое нашем:
Только лежа — ни встать, ни сесть.
На спине я лежу, как барин.
Друг мой —
рядом, упрямый парень.
«Поднажмем» —
И в руках лопата
Все быстрее и веселей.
Только уголь совсем не вата:
Малость крепче и тяжелей.

Эх, и угольная перина!
Не расскажешь о ней в стихах.
Извиваешься, как балерина,
Но лопата играет в руках.

Отдохнуть бы минуту, две бы!
Отдыхаешь, когда простой.
Семьянин говорит о хлебе,
О любви говорит холостой.

Но промчится пара минут —
И напарник мой тут как тут.
Шепчет: «Коля, давай, давай!
Вместе взялись, не отставай!»

На спине снова пляшет
кожа.
Я дружку отвечаю: «Есть!»
Я работаю, как вельможа,
Не для каждого эта честь.

З причини втрати престижу шахтарської праці торік з вугільної промисловості пішли близько 40 тисяч робітників, серед яких 19 тисяч — «грозів» та прохідники. Цього року процес посилився, через що галузь щомісячно не додає близько 3 мільйонів тонн вугілля.

У ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

19 червня відбулося засідання Президії Верховної Ради, на якому розглянуто ряд важливих питань.

Члени Президії висловили чимало пропозицій при обговоренні проекту Постанови Верховної Ради України про основні напрями бюджетної політики на 1996 рік (бюджетну резолюцію). Дано доручення відповідним комісіям Верховної Ради доопрацювати це питання з тим, щоб опісля розглянути його на сесії. Аналогічне рішення ухвалено й щодо проекту Постанови Верховної Ради про прапори і вимпели державних органів, їх посадових осіб, а також прапори і вимпели міст та населених пунктів України. По опрацюванні документ буде ще раз винесено на розгляд Президії, а потім — у сесійний зал.

Президія винесла на розгляд Верховної Ради проект Закону України про внесення змін і доповнень до Закону «Про державну податкову службу в Україні»; проект Закону про внесення і доповнення до деяких законодавчих актів України (у зв'язку з прийняттям Кодексу України про надра); проект Закону про внесення змін і доповнень до Кримінального кодексу України і Кримінально-процесуального кодексу України щодо відповідальності за ухилення від сплати податків; проект Закону України про рекламу.

Жваву дискусію викликав проект Постанови Верховної Ради України про внесення змін і доповнень до Постанови Верховної Ради України від 26 травня 1995 року «Про організацію оздоровлення і відпочинку дітей та підлітків в Україні влітку 1995 року». Адже йшлося про дітей, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи.

Вирішено провести спільне засідання за участю кількох комісій з питань стану атомного енергопромислового комплексу та використання природоохоронних заходів при використанні ядерної енергії.

Президія розглянула порядок денний засідань Верховної Ради України 20—23 червня. Це, насамперед, питання оподаткування, грошово-кредитної політики і банківської діяльності, приватизації, законності і правопорядку, реформи агропромислового комплексу, державного будівництва, соціального захисту населення та інші.

Буде заслухано звіт Фонду державного майна України, про підсумки роботи комісії щодо перевірки роботи Генеральної прокуратури України тощо.

Вів засідання Президії заступник Голови Верховної Ради України Олег Дьомін.

Прес-служба Верховної Ради України

ПАРАФОВАНО МІЖУРЯДОВУ УГОДУ

В Буенос-Айресі парафовано Угоду між урядами України та Аргентинської Республіки про сприяння та взаємний захист інвестицій. За дорученням уряду України Угоду парафував посол Віктор Пащук. Під час урочистої церемонії парафування Угоди, у якій взяли участь українські та аргентинські дипломати, зазначалось, що у відносинах між двома країнами закладається дійова договірно-правова основа. Посольство України та МЗС Аргентини обмінялись нотами з нагоди парафування Угоди.

Посольство України в Аргентинській Республіці — Укрінформ.

Процес пішов

ВІЙСЬКОВІ моряки першими отримали ліцензію на право користування каналами телерадіомовлення, повідомило агентство «Телепресінформація».

У сфері електронних засобів масової інформації — ціла низка подій. Верховна Рада України ухвалила Закон «Про зміни та доповнення до Закону «Про телебачення та радіомовлення», Кабінет міністрів видав постанову «Про розміри грошових зборів за видачу телерадіоорганізаціям ліцензій на право користування каналами мовлення». Національна рада України з питань телебачення та радіомовлення розпочала практичну роботу щодо створення Державного реєстру телерадіоорганізацій та розподілу телеканалів і радіочастот.

Першим у нашій країні ліцензію на право користування каналами мовлення отримав телерадіоцентр «Бриз» Військово- Морських Сил України.

Вручаючи ліцензію засновникові телерадіоцентру, командувачеві ВМС віце-адміралу В. Г. Безкоровайному, голова Національної ради України з питань телебачення й радіомовлення В. М. Петренко висловив упевненість, що нова телерадіомовна організація буде надійним помічником у становленні Військово-Морських Сил України, важливим засобом поширення об'єктивної інформації і про життя флоту, і про життя країни.

Винуватців торжества поздоровили також керівники Севастопольської міськради, представники місцевих газет, телерадіоорганізацій. Не було лише працівників Севастопольської міської державної телерадіомовної компанії. Там вважають, що завдання військових — захищати державу, а про висвітлення проблем флоту в телерадіоефірі потурбуються інші. Але як би так було насправді, то необхідність у створенні нової телерадіоорганізації не виявилася б настільки актуальною. А тепер глядачу і слухачу є з чого вибирати та вирішувати, чиїй інформації вірити.

Парламентська хроніка

Замість канікул — профспілкова відпустка

Ранкове засідання 20 червня

КОЛИ народний депутат України Наталія Вітренко запропонувала колегам працювати все літо, оскільки ще й досі не вдалося прийняти ряд найважливіших законів, Голова Верховної Ради Олександр Мороз повідомив: цього літа не буде так званих парламентських канікул. Депутати підуть у звичайну місячну відпустку.

Взагалі, після палких політичних дебатів навколо Закону про владу та Конституційну угоду народні обранці рішуче налаштувалися на конкретну законотворчу працю. Про це свідчить і щільний графік пленарних засідань, коли три тижні поспіль плановано відвести для слухання законопроектів.

Отож, провівши «розминку» та обговоривши порядок денний засідань ВР на тиждень, народні обранці приступили до слухання проекту Закону України про операції з давальницькою сировиною, в зовнішньоекономічних відносинах. З доповіддю з цього приводу виступив перший заступник міністра зовнішніх економічних зв'язків України І.Подолєв. Після короткого обговорення законопроект було прийнято у першому читанні.

Далі народні обранці розпочали обговорення проекту Закону України про внесення доповнення до Закону «Про підприємництво», якого представив голова Комісії з базових галузей та соціально-економічного розвитку регіонів Валерій Череп. Основна суть його — навести порядок в ліцензуванні, реалізації чорних і кольорових металів.

Після обговорення доповнення було прийнято.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Знай не лише свій край

Радить народним депутатам Президія ВР і пропонує нову форму роботи

НЕДАВНІМИ рішеннями Президії Верховної Ради України вирішено запровадити нову форму роботи нашого найвищого законодавчого органу з регіонами — презентацію областей. Докладніше розповісти про це редакція попросила завідувача відділу з питань діяльності Рад Секретаріату Верховної Ради України Віктора ВОЛИНЦЯ:

— У зв'язку з тим, що 29 червня відзначатиметься 50-річчя возз'єднання Закарпаття з Україною, Президія Верховної Ради прийняла дві постанови з цього приводу — від 5 червня, якою доручила відповідним комісіям взяти участь в організації відзначення цього ювілею, і від 15 травня — затвердила для участі в святкуванні склад делегації на чолі з Головою Верховної Ради Олександром Морозом.

Окрім того, Президія визначила низку конкретних заходів, звернулася до Кабінету міністрів з пропозицією подати відповідну допомогу.

21 червня о 16 годині 30 хвилин у Верховній Раді відбудеться презентація Закарпатської області. Захід відкриє Голова Верховної Ради, виступлять голова Закарпатської обласної Ради Сергій Устич та учасник першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Там, у кінозалі, буде продемонстровано кінофільм про Закарпатський край, заплановано виступи учасників народної самодіяльності. А в кулуарах вже влаштовано виставку товарів народного вжитку, твори митців.

Народним депутатам запропонують діаграми, таблиці й інші матеріали, у котрих буде відображено соціально-економічні й політичні процеси, що відбуваються у закарпатському регіоні.

Звідси зрозуміла й мета цієї нової форми роботи Верховної Ради. По-перше, таке всебічне, глибоке поінформування народних депутатів про стан справ у регіонах дасть можливість отримувати інформацію, так би мовити, з перших рук, поглибити знання, а отже, й під час обговорення і прийняття законопроектів мати відповідну базу. А, по-друге, кожний наш регіон має такі проблеми, котрі власними силами без уваги центру не розв'язати. Тобто ці презентації нададуть можливість привернути пильнішу увагу органів центральної влади до регіональних проблем.

На першій презентації будуть присутні не лише народні депутати, а й десь близько сімдесяти представників краю — керівників місцевих органів влади, відомі тамтешні люди, митці, а також організатори й учасники безпосередніх подій возз'єднання Закарпаття з Україною.

Після проведення цього заходу Президія ВР визначить періодичність і черговість презентації інших областей України.

У КОМІСІЯХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Комісія з питань молоді, спорту і туризму зустрілася з делегацією молодих політиків Німеччини, які прибули в Україну в рамках реалізації програми міжнародних молодіжних обмінів між нашими державами.

Відбулася зацікавлена розмова з широкого кола питань, що стосуються політичного устрою обох держав, статусу і державної допомоги молодіжним об'єднанням, участі молодих громадян в громадському житті, механізмів реалізації молодіжної політики державними структурами всіх рівнів, ролі позадержавних громадських об'єднань і фондів у вихованні молоді, залученні її до активної суспільної діяльності.

Учасники зустрічі висловили побажання сприяти подальшому розширенню двосторонніх контактів молодих політиків, лідерів молодіжних об'єднань, вести пошук у розв'язанні питань щодо дальшого розвитку молодіжних обмінів, проведенні семінарів та конференцій з актуальних молодіжних проблем.

Робоча група **Комісії з питань науки та народної освіти**, яку очолював народний депутат України О.Степанов, відвідала Чернівецьку область, де вивчала стан і розвиток ступеневої освіти регіону. Під час зустрічі з керівниками вищих навчальних закладів, педагогічними працівниками, науковцями порушувались питання щодо діяльності вищої школи. Матеріали за результатами поїздки народні депутати використають при підготовці законопроектів з питань освіти.

Прес-службаВерховної Ради України—Укрінформ.

У КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

19 червня під головуванням Прем'єр-міністра України Євгена Марчука відбулося засідання Президії Кабінету Міністрів.

Розглянуто питання про роботу Державної інспекції з контролю за цінами. Протягом минулого року інспекцією та її місцевими органами перевірено понад 38 тисяч суб'єктів підприємництва. Майже на 22 тисячах з них (56,8 відсотка) виявлено порушення порядку формування, встановлення та застосування цін і тарифів. Більш як 8 тисяч винних у цьому службових осіб покарано в адміністративному і дисциплінарному порядку або оштрафовано.

За чотири місяці поточного року аналогічні порушення виявлено на 6,5 тисячі підприємствах (трохи більше половини з перевірених). До них застосовано економічні санкції у сумі 1,4 трильйона карбованців. У ході перевірок відмінено неправомірно завищені ціни і тарифи на товари і послуги, вносились пропозиції щодо стримування їх зростання в умовах високої монополізації економіки.

Водночас на засіданні відзначалося, що Держцінінспекція та її органи на місцях не забезпечують у повному обсязі виконання вимог законодавства щодо ціноутворення, накладення стягнень з підприємств і організацій за завищення цін. На ці та інші недоліки в роботі Президія Кабінету Міністрів вказала керівникам Держцінінспекції. Їх зобов'язано підвищити персональну відповідальність начальників місцевих інспекцій за забезпечення жорсткого контролю за дотриманням державної дисципліни цін. Аналогічні доручення одержали керівники міністерств і відомств.

Обговорено і в основному схвалено проект Концепції радіаційного захисту громадян України у зв'язку з чорнобильською катастрофою. Концепція базується на досвіді та знаннях, набутих у радіологічній галузі, на загальновизнаних у світі критеріях та рекомендаціях. Проект містить заходи, спрямовані на мінімізацію шкоди для здоров'я громадян України від впливу іонізуючого опромінення, лікування осіб, які потерпіли від цього, реабілітацію забруднених територій, стимулювання господарської діяльності по виробництву чистої продукції, припинення практики обов'язкового масового переселення громадян. Названі та інші передбачені проектом заходи розраховані на стратегічну перспективу у подоланні наслідків катастрофи на Чорнобильській АЕС.

Після відповідного доопрацювання проект Концепції буде подано на розгляд Верховної Ради.

Затверджено орієнтовний план проведення засідань Кабінету Міністрів та його Президії на третій квартал поточного року.

Прес-служба Кабінету Міністрів України.

До відома акціонерів Українського банку «Відродження»!

У п'ятницю, 30 червня 1995 року, о 10 годині ранку у великому конференц-залі корпорації «Укрбуд» відбудуться позачергові збори акціонерів АК УБ «Відродження».

Адреса: м. Київ, вул. Михайла Коцюбинського, 7.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Про фінансово-економічне становище АК УБ «Відродження» та шляхи фінансового оздоровлення банку.
2. Про комплексну ревізію фінансово-господарської діяльності АК УБ «Відродження».
3. Про перевибори керівних органів АК УБ «Відродження».

Приватизація: «за» і «проти»

Віддати землю — віддати владу

УДАЧІ випадають не тільки винахідникам і рибалкам. Буває випадають і анонімним авторам. Ні, шановний читачу, маємо на увазі не «Слово про Ігорів похід». Йдеться про багато скромнішу публікацію, а саме — про «Не покалічте нам ще й онуків» у «Голосі України» від 28 січня цього року.

Йшлося про тривожний стан в українському селі і в сільськогосподарському виробництві, де всі крадуть, у тому числі й малі діти: гуртове — чортове, мовляв. Уже цим колгоспи геть себе скомпрометували, але можновладці й далі тримаються за них, не відпускають колгоспників на волю разом із землею та тягловою силою.

Ця публікація зібрала багато відгуків. І хоч серед них критичні тільки два, розпочнемо саме з них.

Пенсіонерові І. Прищепі з Андріївки Чернігівської області виступ селян категорично не сподобався. «Крикливий лист, дуже багато негативного, але жодного факту».

Шановний Іване Романовичу! Вийдіть на сільську вулицю, завітайте на ферму, тракторний стан, і якщо ви неупереджена людина, то факти навколишнього життя переконають вас у правдивості цієї анонімної публікації.

Микола Горобець із Запоріжжя вважає, що «цю статтю писали політики з Руху, тобто прибічники розвалу сільського господарства... Після цього треба чекати голоду — тепер демократо-рухівського». Дуже не сподобалася тов. Горобцю пропозиція, щоби колгоспи допомогли фермерам звестися на ноги, і він вдався до іронії та сарказму. У нього виходить, що коли колгоспники допоможуть виконати якусь роботу фермерові, то стануть його рабами. Дозвольте запитати: а хто вони тепер, годуючи численних колгоспних начальників, підначальників та ще й різних прихвоснів з районного та обласного центрів? Ваш, тов. Горобець, земляк В. Асадулін називає цих селян колгоспними кріпаками.

А от схвальних відгуків багато. «Яка глибока правда про трагедію селянина нашої держави! І як її перекручують владні структури» (І. Ляпкало з Черкас). «Справді, створено такі умови, коли розумний, роботящий, совісний живе бідніше, ніж лінивий та безсовісний. А начальники жирують на людському поті» (М. Усатенко, Нова Одеса Миколаївської області). «Духовна та моральна деградація розпочалася з більшовицького перевороту, коли було задано хибний напрям розвитку народу» (В. Асадулін із Запоріжжя). «Згадайте «селекційну роботу» партії у підготовці керівних кадрів. Завдяки їй було виведено таку собі породу сільських «ведмедиків», які й нині керують справами в колгоспах» (О. Донець з Оріхового Запорізької області). «Доки знущатимуться з хлібороба? Чому не вирішується земельна реформа? Все зрозуміло: віддати землю селянам — це означає віддати владу. Хліборобом тоді не покомандуєш!» (Н. Головко зі Львова).

На прикладі добре знаних колгоспів дописувачі повертають проблему різними гранями. Так, В. Ємченко з Цибулевого Кіровоградської області пише: «У нашому колгоспі в 1959 році було на 1200 працюючих працездатних 69 начальників, а тепер на менш ніж 500 працездатних — аж 112 начальників. Ось де наша біда! Хочемо працювати, як в СРСР, а жити, як в Америці? Не вийде!»

Спеціаліст сільського господарства, людина нелегкої долі І. Горобець з Подорожнього Кіровоградської області так розмірковує над проблемами села: «Забезпечте колгоспи найпередовішим устаткуванням, створіть їм усі умови, й через кілька років усе перетвориться в прах. Проблема в тому, що тепер по селах мешкають не справжні селяни, а так звані трудівники сільського господарства. Поки не з'явиться справжній господар землі, тобто селянин, ніякі дотації, інвестиції не поліпшать справи. А справжній господар з'явиться тоді, коли землю передадуть у приватну власність».

В одному з відгуків висловлено сумнів: «Було б дивно, якби хтось із «ведмедиків» відгукнувся на цей виступ». І все ж такий відгук надійшов. Голова КСП «Пам'ять Леніна» із Теньківки Житомирської області М. Скрипник вирішив постояти за честь керівника колгоспу. Микола Петрович нічого не спростовує, тільки пояснює. Так, у селі будуються керівники та спеціалісти, проте й іншим ніхто не заважає. Так, у колгоспі крадуть діти й онуки. То це що — голова зі спеціалістами їх вчать? Підсумовуючи, Скрипник пише: «Щоб навчити людей працювати, потрібно роздати землю кожному працівникові, і нехай кожен покаже, хто є хто. А то хоче відділитись, а інші члени КСП нехай йому і обробляють, і зберуть, і добрива виділять, і техніку».

У цьому абзаці — вся «філософія» голови. Мовляв, відділяйся, але, крім землі, нічого не одержиш. У такому разі куди ти дінешся? Знову повернешся до колгоспу!

Підсумуємо. За всіх наших негараздів добре вже те, що з'явилися голови колгоспів, які дійшли висновку: землю треба роздати селянам. Зосталося небагато: щоби й інші влада імущі дійшли того ж висновку.

Борис СИДОРЕНКО.

Завело КСП собі брокера

УВАЛЕРІЯ ВИХРИСТА незвичайні як професія, так і місце роботи. Мешкає в обласному центрі, а працює в колективному сільськогосподарському підприємстві... брокером. Саме життя, а точніше розладнана наша економіка і грошова система змусили трудівників КСП вдатися до послуг посередника.

— Чим же доводиться займатися сільському брокеру? — запитав я у Валерія Дмитровича.

— Та всім потроху, — була відповідь. — Найперше — пошуком пально-мастильних матеріалів. Нині вони не в дефіциті, якщо в господарства є гроші. А коли немає, доводиться вдаватися до бартеру, міняти сільгосппродукцію на бензин, дизпальне чи мастило. Те саме і з пошуком запчастин, відер, реманенту — всього того, без чого сільському господарству не обійтися.

Це, так би мовити, обмін місцевого значення на території обласного центру, приміського та сусідніх районів. Але доводиться брокеру «мотатися» за сотні кілометрів не тільки до сусідніх областей держави, а й за межі України. Наприклад, у пошуках лісу, дощок, міндобрив та гербіцидів. За тверду валюту тут виступають цукор, олія, насіння соняшнику. У Білорусі чи Росії вдається виміняти необхідні матеріали.

Нелегка це справа — посередницька діяльність. Можна виграти на одній операції, а на іншій «прогоріти». Тут лише бажання нею займатися мало. Потрібні ще й досвід, розумний ризик, знання ринкової кон'юнктури. Саме це й допомагає моєму співрозмовникові вести справу безпрограшно, із взаємною вигодою.

— А вам який зиск від цього? Хіба що господарство після кожної вдалої операції розраховується з вами часткою натуроплати?

— А це вже, так би мовити, професійна таємниця. Скажу тільки, що КСП мені платить гроші, які я й намагаюся чесно відпрацювати. Щоб було вигідно господарству й мені.

Микола ВОЛОК.

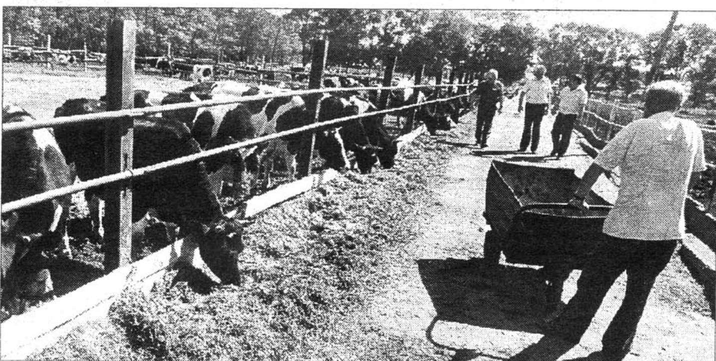
Кіровоград.

Фотофакт

Значної уваги надають розвитку тваринництва в агрофірмі «Данилівська», що на Київщині. Господарство набуло статусу племінної ферми, поголів'я тварин постійно нарощується, вони мають високу продуктивність. Нині надій молока в середньому від корови становить 12—15 кілограмів. Досвід господарювання в «Данилівській» може стати добрим зразком для інших агрофірм та КСП України.

На фото: добре почуваються тварини у літньому таборі.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.



Родючість грунту — проблема № 1

Чи не піде Гоща у провалля?

МОЙСЕЙ з Аароном 40 літ водили ізраїльтян по єгипетських пустелях. Вимерло багато людей, аж поки вони не досягли мети. Схоже, й нам уготована подібна доля. Що ж, за гріхи треба рано чи пізно розплачуватися: квітучу українську землю сплюндровано, засмічено, викачано з її надр живильну воду. Все йде до того, що матимемо якщо не ми, то внуки наші, без перебільшення, єгипетську пустелю: спрагла земля почала давати тріщини, виводяться з ладу сільгоспугіддя.

У Гощанському районі на Рівненщині таких «ялових» земель уже близько двох тисяч гектарів. Збитки від того на нинішні гроші перевищують 220 мільярдів карбованців. Отож маємо під боком свій Чорнобиль, свої Чернівці. Все це сталося через варварську експлуатацію підземних вод Гощанського водозабору. Щодоби на Рівне з Горбаківського та Бабинського водозаборів викачують більш як 60 тисяч кубометрів води. А за місяць, а за рік? На місці забраної води утворюються порожнини. В результаті в окремих селах земля потріскалась, утворилися рови, куди можуть впасти навіть кінь чи корова.

Свого часу громадськості району вдалося привернути увагу вчених, владних структур, центральної преси, Українського телебачення до цієї проблеми. У 1989 році було прийнято рішення Рівненської обласної Ради про покращення водогосподарської обстановки в Гощанському районі, у 1992 році — про покращення водогосподарської обстановки і використання земель басейну р. Горинь у зоні впливу водозаборів містом Рівне. Вирішили побудувати п'ять шлюзів-регуляторів, цілий каскад ставків, щоб підняти рівень води і заповнити підземні порожнини. Планували також побудувати водопроводи у 34 селах, де зникла вода.

У 1993 році розпочали будівництво шлюзу-регулятора біля села Воскодави. Але централізовані капіталовкладення надходять з перебоями. Наприклад, торік треба було освоїти 8 мільярдів 786 мільйонів карбованців, але виконано робіт на 3 мільярди 282 мільйони.

— Якщо будівництво всіх п'яти дамб вести такими темпами, — сказав голова райради І. Ткачук, — то вони стануть до ладу через двадцять років. Але тоді вони уже нікому не будуть потрібні, бо район піде у провалля. Перший шлюз-регулятор мала збудувати підрядна організація «Рівневодбуд» цього року. Та через таке фінансування строки пересунуться на невизначений час...

Грубо порушують експлуатацію Горбаківського водозабору. Не всі артезіанські свердловини опломбовані. Пробурені додаткові свердловини, які не передбачені схемою, що її затвердила державна комісія. Порушують також зони санітарної охорони. У криницях мешканців сіл Садове, Федорівка, Майків відбувається активне забруднення грунтових вод нітратами.

Порушення рівневого режиму спричинили зміни в умовах живлення та розвантаження горизонту. Заплава р. Горинь частково перетворилася із області розвантаження в зону живлення. Концентрований водовідбір справляє істотний вплив на гідрологічний режим. Найбільші зниження рівня водоносного горизонту мають місце навколо свердловини с. Мнишин (8—10 м). Біля сіл Чудниця, Дорогобуж зниження становить 6—8 метрів. В цілому це осушення вплинуло на площу 120 квадратних кілометрів. Якщо в 1993—1994 роках значні тріщини були біля сіл Чудниця, Воскодави, Мнишин, Горбаків, то цього року їх виявлено й біля Синьова, Терентієва, Гощі, Липок.

Із втратою вологи грунти у цих місцях катастрофічно втрачають родючість. Отож недаремно на початку мовилося про пустелю...

І ще одна біда чатує. На відстані 30 кілометрів — Хмельницька АЕС. На думку вчених, на Горині в районі села Бугрин слід спорудити водонакопичувач з метою заслону в разі аварії на ХАЕС. Зрозуміло, будівництво має вести держава.

Отже, екологічна катастрофа назріває. Сьогодні Рівне отримує половину всієї води саме з Гощанського району. Відключити воду можна лише теоретично. А що ж практично? Може, порушувати питання про покупну воду? Так, нині треба платити за все, і за воду також. Тоді в районі прискориться будівництво шлюзів-регуляторів, очисних споруд, водогонів. Але попервах не обійтися без коштів держави. Спрага економічна, фінансова, звичайно, дається взнаки. Але ж назріває і спрага екологічна. Якщо підуть у темряву, провалля десятки кілометрів землі, уже ніякі гроші не допоможуть. Час для того, щоб не допустити цього, ще є.

Андрій БАБІНЕЦЬ,
редактор Гощанської районної газети «Рідний край».

Рівненська область.

Хроніка, факти, події

● *Німеччина*

Не забули



Пам'ятні знаки на честь 50-річчя визволення України від фашистських загарбників вручено ветеранам другої світової війни, громадянам України, які нині мешкають у Німеччині. Півстоліття тому вони брали участь у визволенні України.

Церемонія вручення нагрудних знаків відбулася в Бонні в посольстві України в ФРН. Ветеранів і гостей привітав посол України в Німеччині Юрій Костенко.

● *ООН*

Життя безцінне, але...

Сплачувати не менш як 50 тис. доларів за кожного вбитого миротворця незалежно від його національності запропонував співтовариству націй генеральний секретар ООН Бутрос Галі. В зв'язку із зростанням жертв серед «блакитних шоломів» він рекомендував Генеральній Асамблеї схвалити єдиний глобальний план страхування миротворців ООН.

● *США*

Найперше — літаки

США ухвалили рішення про надання Пакистану великої партії запасних частин для винищувачів «Ф-6». За повідомленням, що надійшло від добре поінформованого джерела з Ісламабада, сума поставок дорівнює 9 млн. доларів.

● *Югославія*

Чи надовго затишшя

Інтенсивність бойових дій у районі боснійської столиці, за оцінкою начальника штабу сектора ООН «Сараєво» полковника Андрія Демуренка, пішла на спад. За його словами, за минулу добу зареєстровано близько 2 тисяч вогневих інцидентів, а сьогодні, судячи з усього, ця кількість скоротиться у півтора раза.

● *Росія*

В Чечні не стрілятимуть?

В основному воєнні питання мають намір обговорити учасники переговорів у Грозному щодо організації мирного врегулювання в Чечні. Про це журналістам заявив глава місії ОБСЄ Шандор Мессарош після закінчення першого дня переговорів. За його словами, сторони узгодили «коло питань, які передбачають обговорити». Так, буде врегульовано проблеми, пов'язані з припиненням вогню в Чечні та запобіганням терористичним актам, зокрема — захопленню заложників.

Підсумок першого дня роботи представник ОБСЄ назвав позитивним. З цим згоден й Усман Імаєв.

● *Китай*

Є де розвернутися

Китай побудував найбільший у світі підвісний автомобільний міст, 400 метрів центрального прогону якого підтримують десятки потужних сталевих тросів. Міст з'єднав береги Янцзи (Блакитної ріки) в місті Ухань, адміністративному центрі південної провінції Кунань. Як повідомив кореспондентові ІТАР—ТАРС представник уханського муніципалітету, щоденно по його полотну завширшки 29 з лишком метрів переїжджатиме до 50 тисяч машин. Будівництво мосту тривало чотири роки.

I. НАТО: хто був ніким — чи стане усім?

Уявимо собі картину: кінець поточного року, НАТО завершила (як і обіцяла) вироблення критеріїв, якими керуватиметься у прийнятті до своїх рядів тієї чи іншої країни, і гостинно розчиняє двері перед претендентами: «Ласкаво просимо!» Чи будуть вони готові переступити омріяний поріг? І, якщо відкинути політичні категорії, як «переварить» своє розширення сама НАТО?

Висока політика — річ складна і багато в чому цинічна. Тому змальована вище перспектива — під запитанням: адже, на думку багатьох аналітиків, НАТО на швидке розширення аж ніяк не піде. Проголошений нею «еволюційний підхід» явно став реверансом у бік Москви. Та вплив Росії на процес просування Північноатлантичного блоку на схід — це тема окремої розмови. Тож розглянемо питання: «Що було б, якби НАТО невдовзі дала добро на прийняття нових членів?»

Цей модний індивідуалізм...

На початку року стали реальністю зусилля 52 країн щодо врегулювання міждержавних відносин, що відбилося у прийнятому в Парижі Європейському пакті щодо стабільності. Його ініціатор, тодішній міністр закордонних справ Франції Е.Балладюр із самого початку наголошував на важливості двосторонніх міждержавних угод щодо добросусідства і співробітництва, недоторканності кордонів і гарантій прав національних меншин. До НАТО цей пакт — формально — відношення не має. Але, згадуючи його, на Заході уїдливо відзначають: представники Угорщини, Чехії, Словаччини, Польщі та Словенії скаржаться, що колишню «залізну завісу» нині змінено на «паперову», яку, мовляв, звела бюрократія із штаб-квартири НАТО. Однак на це у Брюсселі відповідають, що багато в чому винні самі колишні соціалістичні країни, які ведуть між собою постійні суперечки.

Серед найперших претендентів на членство у НАТО — члени так званої «Вишеградської групи» (Польща, Угорщина, Чехія та Словаччина). Проте явно минули часи, коли можна було козиряти фактом існування європейських структур згаданого типу як «острівців стабільності» на континенті. По-перше, Захід відмовився від ідеї одночасного прийняття до тієї ж НАТО груп держав на користь індивідуального підходу. Тому члени «Вишеградської групи» поступово «індивідуалізуються». Втім, Чехія, приміром, давно вже була проти колективного політичного співробітництва. Прем'єр В. Клаус, усвідомлюючи рівень розвитку Чехії, не хотів чекати «вирівнювання» з іншими країнами. У свою чергу, аналізуючи ситуацію навколо «Вишеградської групи», Президент Польщі Л. Валенса відзначив, що нині вона перетворилася практично в «історичне поняття».

До речі, про Польщу. Л. Валенса настроєний рішуче: «Я вважаю, що НАТО принесла мир і стабільність у Європу. Тому чим ближче до кордонів Росії вона присунеться, тим більша вірогідність встановлення і там миру та стабільності... Поки я буду Президентом, не питатиму Росію ні про що». Але як у Бельведерському палаці (резиденції глави Республіки Польща), так і у штаб-квартирі НАТО вже напевне встигли усвідомити реалії, які склалися після недавнього підписання російсько-білоруських угод, в результаті яких практично не тільки анулюється кордон між цими державами, а й (на думку деяких спостерігачів) відновлюється блокове протистояння між Заходом та Москвою. Навряд чи у Брюсселі поспішають збільшувати кількість проблем НАТО, приймаючи Польщу — сусідку Білорусі — до Північноатлантичного блоку...

Різко негативно висловився щодо майбутнього «євроазіатського» співробітництва у рамках НАТО чеський Президент В. Гавел. На його думку, «якщо Росія вступить до НАТО, ця організація втратить здатність до дії». Таке формулювання навряд чи у Брюсселі, принаймні після поліпшення відносин між Північноатлантичним блоком і Москвою, сприймуть флегматично.

Володимир САВЦОВ.
Брюссель — Київ
(Закінчення буде).

Сусіди Берлусконі

Ця сенсаційна звістка вмить облетіла мас-медіа Італії

Бізнесмен з Росії, 44-річний Олексій Жуков звернувся до одного з найвідоміших агентів півострова з придбання нерухомості Клаудіо Джентолі — довіреної людини колишнього прем'єра — Сільвіо Берлусконі, процвітаючого підприємця. Агент запропонував замовникові чудову віллу в Ромазніні площею понад 400 квадратних метрів. Ця будівля край моря разом з парком та басейном, стверджують фахівці, — справжній діамант італійської архітектури.

Розповідають, що Жуков прийняв рішення після такого діалогу. «Чия сусідня вілла?» «Берлусконі». «Беру».

Колишній власник споруди запросив за неї 6 млн. 250 тисяч доларів. Остаточну суму оборудки тримають у таємниці.

— Хто ж цей російський магнат? — гадають автори публікацій.

За словами самого Жукова, він — власник кількох нафтодобувних комплексів на Кавказі, десятка текстильних підприємств в Україні (?) найближчим часом планує відкрити банк. А в Італію хоче поставляти ... томатний соус (це так само, якщо Каддафі продавати нафту).

Італійські владні кола всерйоз занепокоєні «російським десантом» на півострові. Новоявлені бізнесмени з далекої Росії скуповують кращі місця Сардинії, непомітно вторглися в зони відпочинку, до цього часу обмежені вузьким колом обраних осіб.

— Коли б мальовнича Сардинія не стала новою базою сплетіння інтересів місцевої та російської мафій, — бідкаються апеннінські газети.

Микола ГОРВАТ.



«Важка вода» і герої Телемарку

Норвегія. Серед багатьох подвигів, здійснених під час другої світової війни антифашистським підпіллям у різних країнах, одним з найзначніших стало висадження в повітря норвезькими заводу «Норск-Гідро», де фашисти виробляли так звану «важку воду» в рамках секретних досліджень зі створення атомної бомби. Завод висадили в повітря 11 норвезьких десантників у лютому 1943 року.

Сьогодні велику будівлю заводу «Норск-Гідро» на крутому гірському схилі над містечком Рьюкан у норвезькій провінції Телемарк, перетворено на музей, де виставлено справжні агрегати з виробництва «важкої води», створені німецькими фізиками і знівечені потім потужним вибухом. Біля споруди музею стоїть пам'ятник 11 норвезьким патріотам, які підірвали німецькі установки.

На знімку: на вулицях сучасного Рьюкана.

Фото Ігоря ПШЕНИЧНИКОВА (ІТАР—ТАРС).

Про кого говорять

Павло Грачов — маршал?



Недавно російська служба радіо «Свобода» передала інформацію: начебто міністрові оборони Російської Федерації Павлу Грачову присвоєно маршальське звання. Щоправда, враховуючи останні чеченські події, сказано в коментарі, факт цей поки що не афішують — щоб не спричинити нездорової реакції в суспільстві.

Маршал уже Грачов чи ні, але говорять про нього багато. Із останніх «досягнень» міністра оборони Росії — відставка командувача 14-ї армії генерала Лебедя. А сама 14 та розраховує нині на те, що після сумнозвісних подій у Будьоннівську Грачов коли не злетить з посади, то принаймні не матиме такого, як нині, впливу на Бориса Єльцина. Грачов, до речі, від самого початку будьоннівської трагедії висловився за штурм міської лікарні, незважаючи на неминучі при цьому жертви серед заручників.

Усе це так, але... Як іронічно зазначалося у вищезгаданій передачі радіо «Свобода», Грачов «поставив до свого гроно й самого Президента Єльцина». А коли так, то й присвоєння маршальського звання може бути цілком реальним.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.



В об'єктиві — Рим

Ватикан — місто-держава, розміщене у межах Риму — резиденція глави католицької церкви — папи Римського.

***На знімку** Геннадія ХАМЕЛЬЯНИНА (ІТАР—ТАРС): центр Ватикану — площа і собор Святого Петра.*

Сергій СПИЦИН, ІТАР—ТАРС (з Індії)

«РАЙСЬКЕ ЯБЛУКО»

Банан — це «райське яблуко», стверджують численні легенди народів Індії та деяких інших країн Південної Азії.

Цьому є й письмове свідчення: в індійському манускрипті, який відносять до 500 року до н.е., записано, що Першолюдина і Батько роду людського покуштував у раю... саме банан, тому він і дістав назву «райське яблуко».

Так це чи ні, та безперечне одне: за своєю популярністю банан — лідер. Вважають, що батьківщина цього довгастого жовтого чи червоного плоду — північно-східний штат Ассам теперішньої Індії. Щоправда, дехто приписує цю «заслугу» Бірмі чи Таїландові. Проте точно відомо, що у V сторіччі до н.е. арабські купці завезли банан на острів Мадагаскар, звідки він і завоював світ.

Стиглий банан не лише смачний, а й поживний, бо на 20 відсотків складається з вуглеводів. У менших кількостях в ньому містяться білки, жири, крохмаль, а також залізо, фосфор, калій і кальцій.

Банан — надійне джерело вітамінів груп А та С. Тому їжте щодня банан — будете здорові!

У КОМІСІЯХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Члени **Комісії з питань екологічної політики** зустрілися з парламентською делегацією німецького Бундестагу, представленою трьома впливовими політичними партіями — ХДС, Зелені-90, соціал-демократичною.

Гостей цікавили питання стосовно стану і перспектив енергетичної політики, зокрема, ядерної енергетики, до якої як в Німеччині, так і в Україні, неоднозначне ставлення. Йшлося також про розвиток нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії, техногенний вплив енергетичних комплексів, проблеми закриття Чорнобильської АЕС, ліквідацію наслідків чорнобильської катастрофи та соціальний захист населення.

Голова комісії Георгій Філіпчук розповів про підготовку законопроектів з цих питань. Підкреслив важливість співпраці України з іншими державами, з Радою Європи, оскільки захист довкілля, людини, її життя і здоров'я залежатиме від інтеграції зусиль світового співтовариства.

Акцентувалась увага на необхідності ратифікації міжнародних угод і конвенцій, насамперед стосовно клімату, першочергових заходів щодо захисту землі, лісу, води, басейнів Дніпра і Дністра. Адже з Дніпра споживають воду 220 міст і більше 2 тис. сіл, понад десять тисяч промислових підприємств. Особливо наголошувалось на проблемі утилізації і переробки відходів, яких нагромадилося в Україні близько 20 млрд. тонн, складнощах у фінансуванні екологічних програм. Це пов'язано з нинішнім станом економіки: прямі витрати України на екологію в 1995 році становлять лише 0,15 проц. від ВНП. А, наприклад, в Данії, Німеччині, США вони складають 1,9—1,7 процента.

Обговорювалася ситуація, що склалася на Чорному і Азовському морях, куди на цьому тижні виїхали члени Комісії з питань екологічної політики.

Сторони висловились за подальше міжпарламентське співробітництво, обмін інформацією стосовно законотворчого процесу на рівні відповідних комісій і комітетів.

Прес-служба Верховної Ради України.

За яким часом живе півострів?

У НАРОДІ кажуть: немає диму без вогню. Але кажуть і по-іншому: поки сонце зійде, роса очі виїсть. Того ж бо так важливо, щоби сонечко сходило вчасно. Скрізь. І над Україною, в тому числі — і над Кримом, і над усіма іншими державами. Бо скрізь, де живуть люди, живе невмируща віра в щастя та благополуччя та надія на їх досягнення. Недарма ж кажуть, що надія помирає останньою.

То за яким же часом живе Крим? Запитання це далеко не риторичне. Бо сонячна Таврида, або «українська Рів'єра», самим Богом створена, щоби жити щасливо. Але політичні шквали, які ні-ні та й накочуються на спадисті та скелясті береги півострова, свідчать: на його політичному ландшафті не все гаразд. Саме про ці негаразди можна почути по радіо й телебаченню, прочитати в періодичній пресі. Але це, так би мовити, один бік медалі. А другий — там, на півострові. Щоб побачити його, необхідно спілкуватися з місцевим населенням. Так, воно етнічно різне. Але хіба це новина, коли так було протягом тисячоліть? Суттєво інше: люди, котрі живуть під спільним дахом, назва якому — Крим, уміють жити в мирі. Вони толерантно ставляться до різних вірувань. Глибоко шанують свою культуру й шанобливо ставляться до культури, традицій, звичаїв тих, хто живе поряд.

Такого висновку можна дійти різними шляхами та стежками. Одна з них — відвідання Тавриди й спілкування з її часом надто темпераментними, часом стоїчно спокійними, розважливими й завжди оптимістичними людьми.

Столиця автономії — Сімферополь, немов прекрасний корабель під зеленими вітрилами, залитими щедрим південним сонцем.

Та у сімферопольців вистачає і щоденних турбот. Хтось потерпає, щоби не втратити робоче місце. Хтось його вже втратив і тепер прагне за будь-яких умов знайти інше. Бо якось потрібно заробляти гроші на хліб насущний. Хтось не може реалізувати вино, виготовлене з торішнього врожаю. Також проблема. Хтось у громадському транспорті везе картонну коробку, в якій добірна розсада помідорів та капусти. Мовчить. А іноді чи то сам до себе, чи то до Творця звертається з дошкульним словом, яке вістрям своїм гострющим націлене в бік місцевої найвищої влади, а чи тієї, яка в далекому Києві. Не з доброго дива. А тому переконаний, що саме політики сприяють бурі у склянці води. У склянці води, назва якій — Крим.

Як же запобігти цій рукотворній бурі? Розбити склянку чи вилити з неї воду? Людям не завжди достеменно відомо, який шлях до спокою торують політики у найвищих ешелонах влади. Але люди твердо переконані, що має Крим усі можливості, а головне — достатньо життєвої мудрості та енергії, щоби в кожній оселі росіянина чи українця, татарина чи болгарина, грека чи вірменина, німця чи караїма було затишно, щасливо росли діти, гордість сповнювала серця дорослих за те, що вони є творцями благополуччя.

Село Миколаївка за сорок кілометрів від Сімферополя. На самісінькому березі Чорного моря. Тут рекреаційна зона. Тому й закономірно побоюється населення усіляких політичних заходів, особливо влітку, коли сезон відпочинку в розпалі. За такої ситуації відпочивальників (дарма що Крим) не затягнеш сюди навіть на мотузці. А це означає, що прибутки значно зменшаться. Власне, не лише це хвилює громадськість Миколаївки.

Скажімо, під час зустрічі з великою гіркотою говорила голова місцевої Ради Ольга Михайлівна



Шкритковська про те, що вчителі уже два місяці не отримують заробітну плату. А самі вчителі? Вони до краю стурбовані тим, що приміщення школи, у якому навчається 416 дітей, може найближчим часом... завалитися, що не виділяють кошти хоча б для одноразового харчування дітей у школі. Через те, що батьки невчасно одержують зарплату, не завжди діти мають можливість поснідати вдома. Як наслідок — діти на уроках часто непритомніють.

Інвалід війни другої групи Олександра Степанівна Ганіна. Вона скрушно говорила про те, що пенсіонери не живуть, а виживають на пенсію, яка ледь перевищує 800 тисяч карбованців, що багато хто з пенсіонерів давно забув про цукор до чаю, що коли доводиться лікуватися в лікарні в Кольчугиному, то можна розраховувати лише на одноразове харчування. Забігаючи наперед, зазначу, що й таким харчуванням забезпечують лише хворих, які мешкають поза межами Кольчугиного. Місцеві такого «привілею» позбавлені. Ось так.

Ще донедавна це село гриміло добрими справами на весь півострів. Про це свідчила й висока заробітна плата трудівників місцевого радгоспу-заводу «Виноградний». Про це красномовно свідчить добротний Будинок культури, прекрасний хор «Виноградна лоза». Та про пристойне життя в селі говорять у минулому часі. Чому? Наведу лише кілька прикладів з того, про що розповідали кольчугинці.

Назва радгоспу-заводу «Виноградний» така промовиста, що не треба пояснювати, чим займаються його трудівники. Але в Україні немає куди реалізувати вино. В Росію вивезти не можна. Тож, перефразуючи відоме прислів'я, можна сказати: «Годі виробляти, як нема кому продати».

Проблеми соціального та соціально-побутового характеру набирають таких обертів, що переростають у політичні, гранично напружуючи, наелектризовуючи стан суспільства на півострові.

Приміром, кримчани мають проблеми з відправкою поштових переказів та посилок до Росії, вже не кажучи про інші держави на території колишнього Союзу. Начебто дрібниця. А по суті ця дрібниця не лише спричиняє закономірне обурення, але й призводить до розпачу. Як ось мешканку Кольчугиного сімдесятирічну Надію Дмитрівну Сторожук. Бо поїхати до Саратова, провідати стареньку сестру пенсії не вистачає. Послати посилочку також зась.

Економічна й політична кризи ніколи не стоять осторонь життя людей. Вони, наче спрути, паралізовують його, розростаючись метастазами зневіри, безнадії, тривоги й байдужості. Хіба не так?

Досить послухати вчительку однієї з кольчугинських загальноосвітніх шкіл А. М. Гордієнко, яка, ведучи мову про нинішній побут, згадує повоєнне дитинство, коли було холодно й голодно, як і тепер. Але в людей тоді була надія, а тепер, вважає Анна Максимівна, це найдорожче багатство людини вкрадено. Якщо справді вкрадене, то злодія необхідно віднайти й повернути людям надію. Бо лише з надією прийдуть в оселі спокій, достаток та благополуччя. А поки що й Анна Максимівна, і її сусіди бідують, бо немає в комунальних будинках води, перебої з газо- й електропостачанням. От і робить учителька висновок: біда полягає в тому, що нема справжньої влади. Гірко, але це правда.

Голова Кольчугинської сільської Ради народних депутатів Тетяна Петрівна Ніколаєва вірить, що минуть ці важкі дні перехідного періоду. І Кольчугине, як і весь півострів, видереться із цієї затяжної й довгої кризи.

Є й світлі плями на тлі важких днів. Ось в одній з великих кімнат Будинку офіцерів у Сімферополі відбулося свято, присвячене закінченню занять української недільної школи, яке разом з вихованцями та студентами українського коледжу підготувала одна з організаторів цієї школи Тетяна Миколаївна Захарова.

Ось за яким часом живе Крим. У численних турботах, граничнім напруженні, серед незручностей пробивається, як трава на жовтому горбі після травневих дощів, надія на краще.

Сталося так, що з одним із лідерів кримських татар Рефатом Чубаровим довелося зустрітися двічі: у літаку з Києва до Сімферополя, потім у приміщенні Верховної Ради Криму. Я бачив сум в очах Рефата. Але в них була й надія. Я бачив, звідки вона. Хоч як важко, але є вже цілі вулиці новобудов для кримських татар, які повернулися на етнічну Батьківщину. Так, їм нелегко з пропискою (тисячі ще не прописані), їм дуже важко споруджувати житло. Але є надія... Це також кримський час.

Іван КІРІМОВ,
народний депутат України.

Продаж землі — небезпечний Рубікон

ЧИ ВИПАДКОВО, що нині стільки розмов точиться навколо питання про земельну реформу, що мають бути внесені зміни і доповнення до Земельного кодексу України і Закону про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі? Звичайно, ні. Це поширить правове поле земельних та майнових відносин у сільськогосподарському виробництві, сприятиме розвитку аграрного сектора.

Разом з тим, у проектах змін і доповнень закладено радикальні питання продажу, застави і дарування земель сільськогосподарського призначення, які хоч і пропоновані Президентом, але не сформульовані концептуально, не обгрунтовані як пріоритетні і необхідні в умовах України, не підтверджуються досвідом реформування майнових і земельних відносин країн, які вже пройшли такий шлях.

Кілька слів щодо відсутності обгрунтування. Відомо, що загальна економічна криза в Україні і всіх постсоціалістичних державах як наслідок руйнування союзного економічного простору і помилок у реформах найболючіше позначилася на спаді сільськогосподарського виробництва.

Зруйнування кредитно-фінансової, збутової, постачальної сфер, сфери господарських зв'язків загнало сільськогосподарську галузь України у глибоку депресію: спад виробництва в цілому по галузі дійшов до 50 відсотків. Навіть один із найрозвиненіших у Європі аграрний комплекс Угорщини зазнав спаду виробництва, який становить більш як тридцять відсотків, а у виробництві пшениці — 53, м'яса — 40 і молока — 27 відсотків. Наслідки руйнування сільськогосподарського виробництва загальною економічною кризою однаково позначилися на державних, колективних і приватних виробниках.

Цей аргумент свідчить, що концептуально першочерговим напрямом в аграрній політиці має бути не подальше радикальне втручання у відносини галузі, а відбудова зруйнованих кредитно-фінансових, заготівельних, збутових, постачальних, розрахункових і господарських відносин, відновлення її виробничого і експортного рівня.

Завдяки відновленню рівня виробництва і експорту сільськогосподарської продукції на основі порушеного, але ще здатного піднятися виробничого потенціалу агропромислового комплексу, Україна може вийти із кризи розрахунків на енергоносії, старіння виробничого потенціалу, із загальної економічної кризи.

Ураховуючи критичну вразливість сільськогосподарського виробництва радикальними загальноекономічними та внутрішніми змінами, європейські країни в аграрних, як і в цілому в суспільно-економічних реформах, стали на шлях послідовних і поступових змін і не втручаються у той рівень земельних і майнових відносин, який може призвести до непередбачуваних наслідків.



Тому, маючи концепцію на перехід до фермерських господарств, впроваджуючи приватну власність на землю, Чехія, Словаччина, Німеччина, Болгарія, країни Балтії не переходять Рубікону купівлі, продажу, застави та дарування земель сільськогосподарського призначення. Там не продають і не виносять намірів продавати землю, але це їм не заважає мати ціну на землю і використовувати її як економічну категорію у цінових відносинах.

У земельному законодавстві України закладено достатнє правове поле для впровадження ринкових реформ, майнових земельних відносин. Кожний сільський працівник має право і можливість отримувати землю для заснування фермерського, присадибного чи підсобного господарства, майновий та земельний пай для виходу із сільськогосподарського підприємства і заснування селянського господарства.

Усе це людям зрозуміло і втілюється в життя. Але селян хвилює те, що в напрямах аграрної політики Президента, у виданих ним указах щодо прискорення земельної реформи основним у реформуванні агропромислового комплексу визначено продаж земель сільськогосподарського призначення. Передбачаючи наслідки продажу землі, селяни, трудові колективи колгоспів і радгоспів нерішуче підтримують аграрні реформи.

Усім зрозуміло, що в Україні є чорний ринок присадибних, дачних і гаражних земельних ділянок, де потрібно розв'язати питання купівлі та продажу, ціни на землю і продаж земельних ділянок під заснування приватних підприємств.

Люди розуміють, що продаж землі веде до роздріблення землі на ділянки, а це гірше, ніж було до колективізації, до скуповування земель сільськогосподарського призначення кримінальним капіталом і зародження на землі класу рантьє, роздріблення і втрати виробничого потенціалу агропромислового комплексу і подальшого занепаду соціальної сфери села. Ці руйнівні тенденції відчувають перш за все ті, хто працює на землі — незалежно від країн і кордонів.

Не випадково у Румунії, де в земельному законодавстві є навіть норма продажу землі, більшість селян після роздержавлення залишилася працювати у колективних господарствах.

Сьогодні жодна з реформованих країн, навіть Східна Німеччина з економічним потенціалом ФРН, незпатна реформувати аграрний комплекс з переходом до фермерської форми через відсутність соціальної та економічної можливостей для створення фермерських господарств.

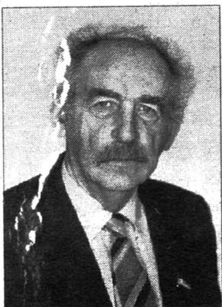
Депутатська група «Аграрники України» вважає, що реформування земельних відносин в агропромисловому комплексі має провадитися природно, поступово і може успішно здійснюватись у чинному законодавчому полі, якщо в законодавстві, у напрямах аграрної політики чітко буде визначено, **що землі сільськогосподарського призначення в Україні не підлягають купівлі, продажу, обміну, заставі і даруванню.** Вважаємо, що вводити до чинного законодавства положення про це — не в інтересах селянства, всього народу України.

Григорій ЛУНЬОВ,
народний депутат України.

Вища освіта очікує нових реформ

***ВАЖЛИВОЮ** ланкою державотворення є формування та втілення в життя державної політики в галузі освіти як основи пізнання світу, формування людини, її культури, набуття знань та їх використання для поліпшення добробуту населення.*

Таку програму (державна національна програма «Освіта») «Україна XXI століття», розроблену творчим колективом освітян — науковців і практиків, було розглянуто та схвалено 1-м з'їздом педагогічних працівників України (грудень 1992 року) і затверджено Кабінетом міністрів (постанова № 896 від 3 листопада 1993 року).



В програмі ставилась мета реформувати освіту, з тим щоб найповніше задовольняти потреби в ній населення через відродження національної системи освіти за одночасного задоволення національно-культурних і національно-освітніх прав та запитів її громадян, забезпечення докорінного оновлення змісту освіти, органічну інтеграцію освіти й науки, формування у людини мотивації до набуття і вдосконалення знань протягом цілого життя.

На жаль, реформа будь-якої галузі невиробничої сфери за умов економічної кризи, щоденного падіння ефективності виробництва, шаленої інфляції, зростання безробіття і правових неув'язок виявляється малоефективною.

Це яскраво підтвердили парламентські слухання про стан освіти. У прийнятих при цьому рекомендаціях підкреслено, що «зменшення нижче критичного рівня фінансування галузей освіти і науки привело до зубожіння освітянські заклади, значну частину студентства, педагогічних працівників і науковців. Під загрозу поставлено майбутнє України, її інтелектуальний, творчий, культурний потенціал. Освіта поступово втрачає свою роль одного з найпродуктивніших факторів розвитку суспільства, утвердження державності.

***ЙДЕТЬСЯ** про величезний інтелектуальний потенціал нації. В Україні функціонує 754 вищих навчальних заклади I та II рівнів та 161 заклад III — IV рівнів акредитації, в тому числі 14 класичних, 45 технічних і галузевих університетів, 30 академій, 72 інститути (без урахування закладів Міністерства оборони, МВС та СБУ), в яких навчається близько 680 тисяч учнів та 830 тисяч студентів, працює більш як 51 тисяча викладачів та 72 тисячі осіб професорсько-викладацького складу (з них 6250 докторів наук, професорів, 36650 доцентів, кандидатів наук).*

Своєю повсякденною працею вони роблять нині практично неможливе — не лише оберігають систему вищої освіти від розпаду, а й роблять внесок у її вдосконалення. Але можливості науково-педагогічного колективу вичерпуються, частина викладачів залишає роботу, переходить до комерційних структур чи виїжджає за кордон. Хто працюватиме завтра?

Враховуючи ситуацію, що склалася в освіті, Президент України визнав за необхідне провести дальше реформування системи вищої освіти. Це питання і складне, і відповідальне. **Перш за все** потрібно чітко визначити мету реформування та шляхи його здійснення. Тобто потрібна концепція реформи. **Подруге**, під час аналізу наявної мережі вищої освіти, як це часто буває, можливий суб'єктивізм. Тут непридатні застосовувані звичайно методи оцінки діяльності вузів на підставі статистичних звітів, довідок, паперових інформацій тощо. Потрібні нові методичні підходи. Я розумію, апаратникам хотілося б якскоріше закрити той чи інший заклад і домогтися від цього економії коштів. Але ж це можна буде зробити лише з вересня, і то шляхом припинення прийому на перший курс, а вуз існуватиме ще 4 — 5 років. Тож не така вже й велика економія від того буде. Безумовно, потрібно переглянути і вдосконалити наявну мережу вузів, але не поспіхом і не з метою економії, а з метою її вдосконалення.

Відповідно до програми «Освіта» у вузах України втілюють ступеневу освіту. Це значний крок уперед до міжнародного визнання нашої освіти, і її треба зберегти. Проте поспішним було переведення технікумів та училищ у ранг вузів. Вони ними ніколи не були й ніколи не стануть. Нічого схожого у світі немає. Є в окремих країнах так звана післясередня освіта, але ж то не вища. Помилки треба виправляти, і в цьому немає сорому. Якщо вже хочемо структуризуватися на зарубіжний триб, то краще взяти широко розповсюджену в американських країнах та їх послідовників чотирирівневу класифікацію: 1) молодші коледжі; 2) коледжі; 3) інститути та їх аналоги; 4) університети.

По-третє. Реформувати мережу вищих навчальних закладів можна лише після об'єктивного вивчення потреби кожного регіону та всієї держави у фахівцях відповідного профілю через 5 — 10 і 20 років. Такий аналіз можуть зробити лише спеціальні незалежні служби. І лише на підставі їхніх висновків можна вдосконалювати мережу вузів.

Реформуючи вищу освіту, ми маємо чітко уявляти собі, які ж освітянські установи хочемо мати? Потрібна чітка модель вузу XXI століття.

У відповідності з програмою «Освіта» навчання у вузах нині здійснюють за освітньо-професійними програмами. Здійснено перехід на багаторівневу систему підготовки (ступінчаста освіта за схемою молодший спеціаліст — бакалавр — спеціаліст — магістр), яка чітко визначає освітні та кваліфікаційні рівні майбутнього фахівця. Та ніде правди діти: не лише в широкого загалу, а й у багатьох педагогів немає чіткого уявлення, чим відрізняються ці категорії від попередніх, що дає людині набуття цих кваліфікаційних рівнів чи ступенів, які вимоги нині щодо них. Потрібно отже дати чітку відповідь на ці питання, бо у багатьох країнах тут є різні підходи.

***ОСТАННІМ** часом внаслідок атестації та акредитації окремих вузів, а то й без цього, частина з них отримала «вищий ранг». З'явилося багато нових університетів, навіть міжнародних. Подобається це кому чи ні, але тимчасово, до розробки концепції реформи та положення про статус вищого навчального закладу, не слід відкривати нових вузів. Не можна творити невідомо що, знецінюючи цим наші всіма шановані університети, принижуючи їх роль та місце в загальнокультурному поступі нашого народу.*

Не забуваймо, що головними нашими здобутками як цивілізованої нації ми в першу чергу зобов'язані нашим університетам. Тож цінуймо їх.

Більш як 800-літня історія університетів довела їх життєвість і зміцнила їх авторитет. Вони й надалі мають залишитися головним видом вузу. Потрібно не лише берегти і зміцнювати їхній авторитет, а й сприяти перетворенню їх у справжні національні та регіональні центри освіти та науки.

Слід не забувати ще одне. Втілення згаданої програми вимагає попереднього проведення цілої низки заходів організаційного, методичного, наукового характеру із залученням до них Педагогічної академії, Академії наук вищої школи, ради ректорів вузів, спілки викладачів вузів тощо. Саме тут буде вироблена концепція реформування вищої освіти і саме вони втілюватимуть її в життя.

Та захопившись реформуванням, не дуже відкидаймо своє розумне, добре й вічне. Наша освіта, починаючи з її першооснов, ніколи не поступалася «заморській». Не її біда, що нею часто наші ж можновладці нехтували, що наше суспільство виявилося неготовим до таких жорстких умов. Потрібно по-господарськи зберегти надбання нашої вищої школи і розумно використати їх на користь реформ.

Безумовно, реформування вищої освіти не можна розпочати без відповідних фінансових розрахунків. Спробуйте визначити нині, за такої фінансової нестабільності, вартість навчання одного студента у вузах різного профілю, причому на рік наперед! А без цього не можна робити всіх інших необхідних розрахунків.

Останнім часом в Україні виникла і розвивається приватна освіта. Не торкаючись її якості, скажу лише, що пора визначитися з нею, надати їй офіційний статус, визначити її роль та місце в загальній системі освіти. Не вдаючись у деталі, скажу лише, що річна плата за навчання в американських університетах (без урахування вартості житла, харчування, плати за книги, обладнання тощо) становить від 10 до 15 тисяч доларів. Тоді постає питання: на якій підставі ми беремо нереальну, навіть суто символічну плату за навчання на відділеннях платної освіти, чим керуються наші урядовці, визначаючи розмір плати за навчання іноземців десь у межах 750 — 1500 доларів за рік? Дехто жахається: а звідки ж узяти гроші для плати за навчання? Якщо збережеться нинішній стан, то нізвідки. А якщо буде в нас демократична правова держава, то можна буде брати в банку пільгові кредити на навчання (як це робить багато закордонців) і гасити їх своєю успішністю чи наступною роботою.

Проблема фінансування стосується не лише студентства. Вона більшою мірою стосовна оплати праці всіх без винятку учасників навчального процесу, забезпечення вузів підручниками, періодичною літературою, в тому числі й зарубіжною. У нинішній мережі закладів освіти є вузи різної потужності і, отже, різних можливостей. Поряд з ними часто розміщені науково-дослідні інститути, станції, технікуми, училища, але вже інших відомств. А чому б не об'єднати їх, не створити на їх базі солідних навчально-наукових комплексів? І треба, і можна. Але вирішити це можна через «верхні рівні влади». Вже нині можна передати багато технікумів, навіть училищ, до структури вузів (безумовно, якщо вони будуть в системі одного міністерства). Але це також вимагає великої творчої роботи.

***МИ НЕ МАЄМО** права закривати очі на нерозв'язані соціальні проблеми професорсько-викладацького складу. Це «міна сповільненої дії».*

Як їх одрегулювати, які заходи морального та матеріального заохочення нині спрацюють? Чому такі малі доплати за наукові ступені та звання? Чому вони не впливають на розмір пенсій? Адже пенсії людина нині боїться, як невиліковної хвороби. Хто розв'яже ці проблеми? А вони пекучі. Саме в жалюгідності матеріального становища викладачів слід шукати коріння тих екзаменаційних «доплат до знань», що дедалі частіше виявляються то в тому, то в тому навчальному закладі. Це ніщо в порівнянні з тими вантажами цінних матеріалів, які спритні ділки переправляють за кордон, але вони «плямують честь мундиру». Тож дивімося в корінь!

Вища освіта розвивається в тісному зв'язку з наукою. Провідні вузи звичайно бувають і визначними науковими осередками, тут формуються наукові школи, розвивається студентська наукова робота. Але для цього потрібне постійне поповнення наукового обладнання кафедр, забезпечення його реактивами та матеріалами, вчені мають брати участь в міжнародних наукових форумах. А це потребує валюти. Нині вузи її не мають. Майже від самих початків свого існування вища школа будувалася на демократичних засадах. Та останніми роками тут дедалі настирливіше замінюють обрання професорсько-викладацького складу на відповідні посади призначеннями, прийняттям за контрактом. Уже забули, коли обирали останнього ректора. Тобто поновлюється адміністративно-командна система, хоч у вузах класичної форми її не було. Задумаймося, чому до складу керівництва зарубіжних вузів входять на громадських засадах представники громадськості міста чи регіону, урядовці, підприємці, бізнесмени, випускники вузу та ін. Вони визначають цілі й стратегію вузу, підбирають кандидатуру на ректора (президента чи канцлера), який керує вузом через його внутрішні структури, перебуваючи в той же час в тісній залежності від керівника громадського опікунського комітету. За нинішніх умов, коли ті чи інші проблеми вузу залежать від доброї волі того чи того спонсора, пожертводавця, варто подумати про офіційну участь громадськості у керівництві вузом.

Таким чином, є над чим задуматися, розпочинаючи реформу. Повторюю, якщо ми бажаємо поліпшення становища вищої освіти в результаті реформи і є реальні механізми, то її треба робити, але без зайвої поспішності і рахуючись з думкою самих працівників освіти.

Коли ж ми просто хочемо провести звичайне скорочення мережі навчальних закладів, то не слід називати це реформами. А яка буде віддача — час покаже.

Валентин ЯБЛОНСЬКИЙ,
народний депутат України, голова підкомісії з науки Комісії Верховної Ради з науки та освіти, професор.

Криниця Кирпоноса

28 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ Гітлер підступно напав на Радянський Союз. А вже через три тижні, маючи значну перевагу у живій силі і техніці, група фашистських армій «Південь» вийшла до хутора Любимівка Макарівського району, що за 24 кілометри від Києва. Гітлерівці планували оволодіти переправами на Дніпрі на півдні і на півночі від Києва, оточити наші війська на правобережжі і знищити їх. Але наштовхнулися на добре організовану оборону. Перегрупувавши сили, фашисти знову атакували захисників Києва. Та радянські воїни не тільки оборонялися, а й контратакували. 8 серпня 1941 року у розмові по прямому проводу з командуючим Південно-Західним фронтом М.Кирпоносом Й.Сталін сказав: «Комітет оборони і Ставка дуже просять вас ужити всі можливі і неможливі заходи для захисту Києва».

Але ні сил, ні часу для організації оборони на річці Псел з одночасним утриманням рубежу по Дніпру і Києва у командування фронтом не було.

Згадує колишній порученець члена Військової ради фронту старший політрук В.Жадовський:

— Це було 12 вересня 1941 року. Штаб фронту стояв у Прилуках. Я чергував по Військовій раді. Дзвінок із Лохвиці. Схвильованим голосом жінка мовила: «Я телефоністка. У Лохвиці німецькі танки».

Саме того дня фашисти захопили Лохвицю. А через три дні танкова група Гудеріана, що наступала з півночі, з'єдналася з танковою групою Клейста, яка наступала від Кременчука з півдня. Кільце оточення військ Південно-Західного фронту замкнулося.

16 вересня 1941 року штаб Південно-Західного фронту покинув Прилуки. Його колона увійшла в село Городище. В одній із селянських хат відбулося останнє засідання Військової Ради фронту. Вирішили пробиватися на Гадяч та Охтирку, куди були заздалегідь відведені управління тилу і деякі служби штабу фронту. Але незабаром обстановка ускладнилася: Городище оточили фашисти. Було створено три загони прориву, кожному визначено маршрут руху. З боєм воїни вийшли з оточення. Колона штабу фронту, в якій тепер уже нараховувалося близько 800 чоловік, досягла хутора Дрюківщина і урочища Шумейкове, що за 15 кілометрів від Лохвиці.

...Низько над землею клубочився туман. У ранковому серпанку ледь виднілися у глибокому яру дерева урочища Шумейкове. Виснажені нічним боєм і переходом, бійці та командири опоряджували обмундирування, чистили зброю, снідали. В умовах повного оточення переважаючими силами противника далі просуватися вдень було неможливо. Організували кругову оборону, виставили пости спостереження, вислали розвідку. Невдовзі розвідники повідомили, що всі дороги навколо гаю перекриті фашистами.

Близько 10 години ранку фашисти відкрили по гаю сильний мінометний вогонь. Одночасно з боку села Ісківці стали підтягуватися автомашини з автоматниками під прикриттям танків. Почулися рідкі постріли наших протитанкових гармат. Фашистські танки знищили гармати. Гітлерівцям удалося підійти до східного узлісся Шумейкового. Бійці й командири кинулися на ворога, закидали танки гранатами і пляшками з запальною сумішшю. Чотири машини загорілися, інші відійшли. Першу атаку було відбито.

Таких атак було три. І наші воїни тричі контратакували. В одній з контратак був поранений кулею в ногу і генерал М.Кирпонос.

Згадує підполковник у відставці В.Жадовський: «Ми допомогли Кирпоносу спуститися в яр. Там разом із порученцем командуючого майором Гненним розрізали йому чобіт, зняли його з ноги і рану перев'язали. Пересуватися сам він уже не міг і змушений був сидіти в густому чагарнику біля щілини, викопаної на схилі рівчака. Командуючий одержував відомості про обстановку і давав відповідні вказівки. Гітлерівці не припиняли вогню до настання сутінків. Близько сьомої години вечора неподалік від щілини, на краю якої сидів Михайло Петрович Кирпонос, за 3 метри від нього розірвалася ворожа міна. Михайло Петрович схопився за голову і впав на груди. Один осколок пробив каску з лівого боку голови, другий вдарив у груди біля лівої кишені кітеля. Рани виявилися смертельними.

Аби фашисти не змогли розпізнати труп і встановити факт загибелі командуючого фронтом, ми з майором Гненним зняли з Михайла Петровича драпову шинель, порізали її і спалили, зрізали з кітеля петлиці зі знаками розпізнання, зняли Зірку Героя Радянського Союзу № 91, вийняли з кишень документи, гребінець, хусточку, листи, а тіло поховали на дні яру». Того ж дня ввечері, біля села Красне, що недалеко від Шумейкового, при спробі вирватися з кільця оточення у складі невеликого загону, у нерівному бою з фашистами загинув начальник штабу фронту генерал-майор В.Тупиков.

Вересень 1943 року приніс визволення Полтавщині. У перші ж дні спеціальна комісія приступила до вивчення обставин бою в урочищі Шумейковому, загибелі командуючого Південно-Західним фронтом генерал-полковника М.Кирпоноса, начальника штабу фронту генерал-майора В.Тупикова та інших воєначальників. Сьогодні прах М.Кирпоноса і В.Тупикова покоїться в Києві, біля могили Невідомого солдата у парку Вічної Слави.

... Пам'ятники радянським воїнам, що полягли у боях з німецько-фашистськими загарбниками, — своєрідний вінок безсмертя героїв. Їх багато у містах і селах України. 18 вересня 1976 року цьому вінку додалася ще одна гілка — величний монумент у пам'ять про воїнів Південно-Західного фронту, урочисто відкритий на узліссі урочища Шумейкового.

За фігурою воїна — стела Слави. У розрізі стели, виконаної у формі вигнутої орденської стрічки, відлиті з бронзи цифри — рік здійснення подвигу: «1941».

У глибині урочища встановлено пам'ятник-саркофаг із червоного граніту. На плиті саркофага написано: «На цьому місці 20 вересня 1941 року у нерівному бою проти німецько-фашистських загарбників загинув командуючий військами Південно-Західного фронту Герой Радянського Союзу генерал-полковник М.П.Кирпонос».

Поруч із пам'ятником — джерело, яке живило героїв Шумейкового. У грунті джерело бетоноване, у наземній частині обкладене дубовим зрубом. Народ назвав це джерело криницею Кирпоноса. Навколо джерела і пам'ятника-саркофага у почесній варті стоять живі свідки подвигу героїв Шумейкового — дуби, тополі, берези, клени...

Дмитро БРОВАР,
журналіст, інвалід Великої Вітчизняної війни.
Полтавська область.



На знімку: на фоні монумента на честь воїнів Південно-Західного фронту і стели Слави учасники бою в урочищі Шумейкове: в центрі — В.С.Жадовський, другий зліва — П.Остапенко, другий справа — Д.Таказін.

Фото автора.

Особиста власність

МРІЯ стати військовим льотчиком народилася у Вітька Мартиненка ще на шкільній лаві. Було це за кілька років перед війною. В ті часи в багатьох містах України діяли аероклуби, куди залюбки тягнулася молодь. Та й військово-повітряне училище було розташоване неподалік рідного Верхнього Нагольчика — в Луганську. З його стін виходили хвацькі лейтенанти з блакитними петлицями на гімнастерках, такі соколи, що кожен вважав себе до пари самому Чкалову.

Таким вважав себе й Вітько. Він закінчував училище, коли фашисти напали на нашу країну. Думав про те, що одразу, тільки-но одержить звання, попроситься на фронт, а там зуміє показати, на що здатний. У перші дні війни не лише він — усі курсанти рвалися на фронт.

А Вітька послали служити у глибокий тил — на Далекий Схід. Рапорт за рапортом писав він зі своїми друзями Василем Носковим і Олександром Єгеревим — благали, переконували, вимагали, щоб їх відкомандирували на передній край. І щоразу їм повертали їці рапорти з короткою, але категоричною резолюцією командира частини: «Відмовити!»

Тим часом країна почула ще одне ім'я, котре пролунало нарівні з іменами героїв війни. То був колгоспник Ферапонт Головатий. На особисті заощадження він купив бойового літака і подарував його воїнам. Всі газети надрукували лист-подяку патріотові від самого Сталіна. Рух за подання особистої допомоги фронту набув згодом масового характеру.

Якось, коли троє друзів на Далекому Сході читали такі повідомлення, їм і спало на думку:

— А що, як і ми купимо літака і попросимося на ньому воювати?

Полічили свої заощадження. Виявилось, замало. Попросили допомоги в товаришів, знайомих. Нашкребли на найдешевшу машину, котру в народі ласкаво називали «кукурузником». Все-таки зважились: написали листа просто до Москви на ім'я Верховного...

І як же зраділи, коли невдовзі до їхньої частини надійшла телеграма-відповідь: «Видати тт. Носкову, Мартиненку та Єгереву у власність нового літака».

«У власність» було підкреслено, а під телеграмою стояв такий авторитетний підпис, що цього разу командир частини вже ніяк не міг накласти свою коротку категоричну резолюцію: «Відмовити!»

Так донецький хлопчина Віктор Мартиненко з двома товаришами зумів вирватися на фронт. І про цей бойовий екіпаж також почали писати газети. Особливо після 23 квітня 1944 року, коли Мартиненко й Носков у нічній тиші на бриючому польоті зненацька з'явились на мисі Херсонес під Севастополем і спалили фашистський аеродром. До самого світанку високо в небо здіймалося над Херсонесом полум'я — палали ворожі літаки, злітали в небо баки з пальним. А головне — ворог напередодні нашого наступу втратив важливу повітряну базу.



Потім екіпаж перекинули до Білорусії. Літали до партизанських районів почергово, доставляли зброю, боєприпаси, медикаменти, зворотними рейсами вивозили на «велику землю» поранених, а нерідко й «делікатний вантаж» — полонених фашистських офіцерів.

Пізніше воювали у Польщі, в Німеччині. Аж до Перемоги були нерозлучні троє друзів на своїй маленькій крилатій машині. Кожен з них до кінця війни мав у послужному списку по 1018 бойових вильотів.

Коли гітлерівська Німеччина капітулювала, екіпаж у повному складі демобілізувався, пішов у запас. Віктор Мартиненко повернувся до рідного Верхнього Нагольчика, вчився, став юристом. А в авіачастині, де він служив раніше, й до сьогодні зберігається пам'ятна реліквія — добряче подряпаний кулями й осколками зенітних снарядів старенький літак «кукурузник» з написом на фюзеляжі: «Личная собственность летчиков ночной авиации В.А. Мартыненко, В.Я. Носкова, А.С. Егерева».

Володимир ЧЕРКАС.

Не руйнувати, а розвивати прокурорський нагляд

***БУДІВНИЦТВО** правової держави в Україні зумовлює неухильне проведення в життя принципів верховенства закону та рівності усіх громадян перед ним — незалежно від походження, соціального і майнового стану, расової та національної належності, статі, освіти, мови, ставлення до релігії, політичних переконань, роду і характеру занять та інших обставин. Це означає, що всі посадові особи і громадяни зобов'язані діяти відповідно до законів і нести відповідальність за їх порушення. Тільки тоді закон стане правовою основою державної, господарської та громадської діяльності, вчинків громадян та дій посадових осіб. Тому реалізація принципу верховенства закону диктує необхідність вдосконалення, а не руйнування системи органів його охорони. Важливе місце в ній належить прокуратурі.*

Виходячи з цього, Верховна Рада України закріпила за прокуратурою у ст. 162 чинної Конституції здійснення вищого нагляду за дотриманням і правильним застосуванням законів. Але в той же час, приймаючи Закон України «Про прокуратуру», законодавці значно звузили поле діяльності та права прокурора в здійсненні загального нагляду, виключили такі надзвичайно важливі функції прокуратури, як координація дій правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю та нагляд за дотримуванням законів при розгляді справ у судах. Тут роль прокуратури була зведена лише до підтримання обвинувачення та участі в розгляді справ судами. Зміни, внесені до процесуального законодавства, значно обмежили права прокурора щодо звернення до суду щодо захисту прав громадян та юридичних осіб, участі у розгляді цивільних і господарських справ та внесення касаційних подань.

Як показало життя, це було серйозною помилкою і негативно позначилося на виконанні прокуратурою своєї головної функції — вищого нагляду за додержанням і правильним застосуванням законів. Адже в умовах соціально- економічної нестабільності, недосконалого законодавства, зростання злочинності та правопорушень, недостатньої правової культури і свідомості громадян об'єктивно потрібна сильна прокуратура як державний орган, покликаний зміцнювати законність і правопорядок

Верховна Рада внесла доповнення і зміни до Закону «Про прокуратуру» і значною мірою усунула вказані недоліки, в тому числі розширила повноваження прокурора у судовому процесі (ст. 35), але не відновила в повному обсязі нагляд за виконанням законів при розгляді справ у судах та координацію дій правоохоронних органів (узгодження їх дій — не одне й те ж саме). Процесуальне законодавство залишається не приведене у відповідність з нової редакцією ст. 35 Закону «Про прокуратуру».

Проголошення в «Декларації про державний суверенітет України» розподілу влади на законодавчу, виконавчу та судову зумовлює необхідність чітко визначити місце прокуратури в системі органів влади.

З цього приводу висловлюються різні точки зору, за якими одні автори відносять систему прокуратури до законодавчої влади, інші — до виконавчої або судової. Є прихильники концепції розглядати прокуратуру як особливий вид державної діяльності, позбавлену владних повноважень, як орган, який займає самостійне місце, не входить до будь-якої влади, покликаний до охорони Конституції і законів.

На наш погляд, з набутого досвіду найбільш прийнятним було б останнє. За прокуратурою слід зберегти функції вищого нагляду, які по своїй суті є продовженням і логічним завершенням законодавчої діяльності. Закони діють тільки тоді, коли їх дотримуються. Прокуратура фактично забезпечує одну з функцій законодавчої влади, коли здійснює вищий нагляд за додержанням і правильним застосуванням законів, прийнятих Верховною Радою — вищим органом законодавчої влади.

В даний час виникає питання: хто повинен призначати Генерального прокурора України? Ми вважаємо, що Генерального прокурора за поданням Президента України має призначати Верховна Рада України. Генеральний прокурор не повинен потерпати за своє крісло, підстроюватись до Президента чи якоїсь депутатської фракції, щоб одержати підтримку. Він повинен знати, що може бути звільнений з посади за рішенням обох гілок влади, тобто Президента і Верховної Ради за підстав, прямо передбачених у законі.

Генеральний прокурор повинен не звітувати про зроблену ним роботу, а один раз на рік інформувати депутатів Верховної Ради про стан законності на території України. Генеральний прокурор також повинен мати право законодавчої ініціативи. Саме таке розуміння призначення і ролі прокуратури слід рішуче підтримати всім, хто прагне побудувати дійсно правову демократичну державу. Цей підхід відповідає реаліям нашого життя, історичному досвіду українського народу, його суттєвим інтересам. Він гарантує незалежність прокурора від впливу будь-яких органів державної влади, посадових осіб, політичних партій.

Відомо, що в цей складний перехідний період до ринкової економіки, коли особливо часто порушуються права і інтереси громадян, вони, як і раніше, шукають захисту в органах прокуратури.

За час дії Закону «Про прокуратуру», тобто з 1 грудня 1991 р., до органів прокуратури Сумської області звернулося за захистом своїх прав близько 11 тисяч осіб, відновлена законність по 785 скаргах. Все це свідчить про те, що прокуратура залишається гарантом реального зміцнення законності, правопорядку, ефективним знаряддям утвердження правової держави.

Прокуратура повинна виконувати роль противаг та стримувань можливих порушень з боку судової влади. З іншого боку, якщо прокуратуру підпорядкувати судовій владі, то правосуддя перестане бути об'єктивним, оскільки в межах однієї влади буде зосереджено нагляд за дотриманням законів органами дізнання та слідства, санкціонування арештів, затвердження обвинувальних висновків та розгляд справ по суті.

Від прокуратури значною мірою залежить, чи почне працювати закон, чи він розчиниться у відомій нормотворчості, яка відверто носить характер заборон, перекручує та вихолощує закон, нерідко сковує підприємства у використанні тих прав, які надані законом чи постановою уряду. Недопустимо, щоб загальнодержавні рішення перекручувались на відомчому або місцевому рівнях. Безглузді заборони та обмеження гальмують суспільно корисні ініціативи. Вони лише заохочують бюрократизм і безвідповідальність з одного боку, корупцію — з іншого. Дійовий прокурорський нагляд — ось зброя для боротьби з цим злом. Тільки за минулий рік органи прокуратури Сумської області виявили 2223 порушення законів, опротестували 463 правові акти, які не відповідали чинному законодавству.

Одним із основних напрямків в діяльності прокуратури сьогодні і в проекті Конституції на майбутнє є нагляд за забезпеченням конституційних прав і свобод громадян (п. 2 ст. 161 проекту). Прокуратура має всі необхідні умови для успішного виконання цього важливого завдання (правові механізми, досвідчені кадри, систему органів). Тому здійснення цієї діяльності спеціальним органом — Уповноваженим Верховної Ради України у правах людини, як це передбачено ст. 58 проекту, не зумовлюється необхідністю і є зайвим.

Проект Конституції передбачає, поряд з прокурорським, також судовий нагляд за відповідністю законів та інших правових актів Конституції України (розділ X). У зв'язку з цим постає завдання чітко розмежувати повноваження прокуратури та Конституційного Суду. Автори проекту занадто широко трактують повноваження Конституційного Суду (ст. 199 проекту), коли відносять до його компетенції розгляд справ про відповідність Конституції актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади України, обласних Рад і їх виконавчих комітетів, актів місцевого самоврядування.

Це не що інше, як підміна органів прокуратури, непотрібне дублювання її функцій. Крім того, на практиці це означає величезний обсяг роботи, що призведе до відволікання Конституційного Суду від виконання його основних функцій. За Конституційним Судом, на наш погляд, слід залишити тільки розгляд справ про відповідність Конституції і конституційним Законам України чинних законів та інших актів Верховної Ради, її Президії, Конституції та інших документів Автономної Республіки Крим, указів Президента, актів Кабінету міністрів, керівні роз'яснення пленуму Верховного Суду України.

Три роки досвіду перебудови законодавства та правоохоронних органів підтвердили, що не все західне нам годиться. Сліпе копіювання чужоземних моделей без урахування власного досвіду і особливостей соціально-економічного і державного життя України, крім шкоди, не дало нічого корисного. Тому сьогодні при формуванні правової незалежної держави не слід відкидати можливість становлення і розвитку своєї української моделі прокурорського нагляду, де, поряд з підвищенням ролі суду, важливе місце має посісти прокуратура України.

Якщо хочемо будувати правову державу, прокурорський нагляд треба розвивати!

Віктор СУХОНОС,
прокурор Сумської області,
державний радник юстиції
3 класу.

Тлумачення є. Неясності залишилися

***В МАТЕРІАЛІ** за 8 квітня ц.р. «Ех, податки... Пил і туман», поставивши проблему визначення ставок та об'єктів оподаткування в нашій державі на прикладі податку на додавлену вартість (ПДВ) з імпортних товарів, я нетерпляче очікував розв'язку. І ось 31 травня парламент розглянув питання про тлумачення ст. 28 Закону «Про Державний бюджет України на 1994 рік» (далі — Закон про бюджет). Своєю постановою Верховна Рада розтлумачує, що ст. 28 Закону про бюджет встановлює не новий вид податку, а інший «механізм стягнення податку» з імпортних оварів (п. 1 постанови). Таким чином, ПДВ з імпортних товарів не є новим видом податку, а стрибок цін (очевидно —?) на імпортні товари в 1994 році (в середньому на розмір ПДВ та акцизу) — не що інше, як результат іншого «механізму стягнення податку». І арбітражні суди — третя влада, також, з'ясовується, помилялися під час розгляду справ про повернення ПДВ та акцизу з імпортних товарів. Усього позитивно було розглянуто 92 позови.*

Та вже нехай. Постанову прийнято (хоча й у дуже складній суперечці — значна частина депутатів не погоджувалася з її редакцією).

Спробуємо проаналізувати прийнятий документ з юридичної точки зору.

Почнемо із запитання, чи могла Верховна Рада України приймати цю постанову? Могла. Мало того, це її виняткове право, закріплене в п. 19 ст. 97 Конституції України.

Дане тлумачення має офіційний і нормативний, тобто загальнообов'язковий, характер.

Тепер звернімося до смислу цього тлумачення, викладеного в постанові.

Якщо з п. 1 постанови (на ньому ми зупинялися вище) все зрозуміло, то щодо п. 2 постають запитання. В ньому йдеться про те, що 1995 року до прийняття відповідних законодавчих актів України має застосовуватися механізм стягнення ПДВ та акцизу, передбачений ст. 28 Закону про бюджет на 1994 рік із застосуванням ставки ПДВ у розмірі 20 %.

Навіщо було приймати в постанові про тлумачення цей пункт? Що він дає?

А дає він багато чого. Річ у тім, що дію колись спірної ст. 28 Закону про бюджет обмежено в часі — 1994 роком. Усі податки (ПДВ та акциз з імпортних товарів), даруйте, весь «механізм стягнення податків» з імпортних товарів, установлений ст. 28 Закону про бюджет до 31 травня 1995 року — дати тлумачення (прийняття розглядуваної постанови), мав незаконний характер. Законом України «Про державний бюджет України на 1995 рік» такий «механізм стягнення» ПДВ та акцизу з імпортних товарів не встановлювали. З допомогою Верховної Ради України, що прийняла «під шумок» другий пункт постанови, дехто з можновладців вирішив уникнути відповідальності за незаконне стягнення податків, знову даруйте, за незаконно встановлений «механізм стягнення податків».

А тепер начебто все законно. Постанова, щоправда, пропонує стягувати ПДВ та акциз так само як і 1994 року. Треба розуміти — з 1 січня 1995 року й до прийняття відповідних законодавчих актів, хоча саму постанову прийнято 31 травня.

Та не звикати до таких вивертів — адже запроваджуємо на порушення Конституції України «заднім» числом не тільки якісь там постанови, а й закони.

А тепер погляньмо, наскільки правомірне взагалі введення цього пункту до постанови про тлумачення ст. 28 Закону про бюджет.

Відповідно до п. 2 ст. 6.9.1 Регламенту Верховної Ради України тлумачення закону не повинно створювати нові правовідносини. Та якщо старі правовідносини (а створення «механізму стягнення податку» можна розглядати як встановлення правовідносин) уже перестали бути чинні, то їх відновлення через 5 місяців слід, очевидно, розглядати як створення нових правовідносин.

Легітимність п. 2 постанови про тлумачення ст. 28 Закону про бюджет сумнівна ще й тому, що термін чинності ст. 28 було встановлено Законом—актом, що має вищу юридичну силу. А постанова Верховної Ради має підзаконний характер і не може (у правовій державі) підміняти, доповнювати або змінювати Закон.

Стаття 28 припинила свою чинність 31 грудня 1994 року і зараз на основі підзаконного акта — постанови Верховної Ради було б неправомірно вимагати стягнення ПДВ та акцизу за тим механізмом, що його встановлювала ст. 28, тим більш міняти розмір ставки податку, порушуючи ст. 1 Закону «Про систему податкування».

Наявність п. 2 в постанові про тлумачення — основа для судових процесів у Конституційному суді, який до сих пір не створено.

Залишилися багато й інших запитань. Серед яких найгострішими залишаються питання про те, чому наша держава створила умови, за яких підприємства з іноземною кваліфікаційною інвестицією повинні понести значні збитки за 5 міс. 1995 року? Хто буде нести (якщо буде нести взагалі) відповідальність за це? Де захистити свої права, якщо відсутній Конституційний суд?

І що буде з інвестиціями, які вкладено або плановано було вкласти в економіку України? Чи інвестуватиме взагалі нас цивілізований світ за такої нашої нестабільності, правової неграмотності та сваволі?

Хто відповість на ці запитання?

Очевидно, час.

Сергій ДЕМСЬКИЙ.





Холера йде по колу. Вже по другому

ДВА ДЕСЯТКИ хворих на холеру, госпіталізованих уже, і бозна-скільки потенційних носіїв вірусу, які ще не виявили себе й не виявлені санітарною службою, — все це накладається на загальне тло життя в Миколаєві . Місто в легкому заціпенінні, яке можна було б назвати й легкою панікою. Бо перед очима — минулорічна картина, коли інфікованих хворих було за тисячу. При тому, спалахи холерної активності почалися вже восени, з настанням холодів, і внаслідок протихолерних заходів лихові вдалося запобігти.

Вдалося запобігти. Та тільки до настання нового року. До настання спечного літа, яке зробило заложниками всіх. Ані про річку, ані про пляж — годі й говорити. А тим паче — про горезвісну тюльку домашнього приготування, котра стала буквально уособленням лиха.

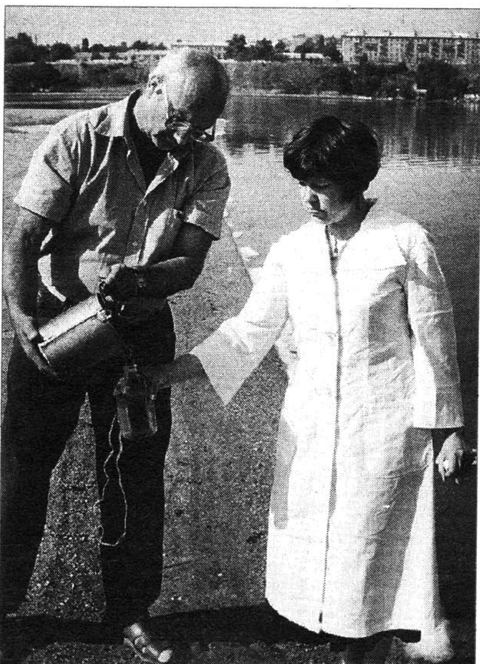
— Це ще не епідемія в повному розумінні слова, але вже явна біда, — каже Костянтин Петрович Тупаков, завідувач відділу комунальної гігієни СЕС Центрального району. — І дарма винних дехто шукає серед санітарних лікарів: вони ні при чому. Ви тільки подивіться: скрізь тече вода й фекалії. Скрізь пориви каналізації, бо труби старі, прогнилі. Очисні споруди — в катастрофічному стані.

На знімках: проба води в Інгулі; рибінспектори (в центрі — заступник начальника облдержрибінспекції М. Цибуленко) — перед виходом у рейд; К.П. Тупаков і С. Іванинська провадять імпровізовану розмову з можливим рибалкою.

Фото Олександра КРЕМКА.

(Закінчення на 14-й стор.).







(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

Та чи слід весь час кивати на минуле? Починаючи із 1991 року, галузь все далі скочується до прірви. Так, обсяг вуглевидобутку торік порівняно із 1990-м роком зменшився на 70,5 мільйона тонн, тобто більш як на 40 відсотків, а продуктивність праці знизилась більш як у півтора раза. Одночасно якість вугільної продукції впала майже на 4 відсотки.

Ось за такої невтішної ситуації, знесилена матеріально і морально, вугільна галузь України має переходити на ринкові рейки. Що говорити: завдання складне. І все ж деякі зрушення у створенні нової інфраструктури тут відбуваються: працюють комерційні банки, організовані підприємства по збуту вугільної продукції, діє вугільна компанія «Антенергоінвест», орендні й акціонерні підприємства тощо. Новоствореним Міністерством вугільної промисловості розроблений документ «Концепція структурних перетворень вугільної промисловості України в умовах розвитку ринкових відносин».

Щодо міністерства. Здається, нещодавно всі дійшли висновку: воно вкрай потрібне розхристаній, некерованій галузі. Не виступили одностайно супроти доцільності Мінвуглепрому навіть «вічні революціонери» — страйкомівці, бо добре розуміли, що реанімувати вугільну промисловість, а значить, і матеріально підтримувати їх не зареєстровану організацію має й вимушена та ж таки держава. Та не минуло й півроку — «оговтались», без усякої вагомої аргументації почали наступ

Сьогодні шахтний фонд галузі найбідніший серед країн близького і далекого зарубіжжя. Середня виробнича потужність шахти в Україні вдвічі-втричі нижча за аналогічний показник у країнах СНД (Росія, Казахстан).

(особливо в місцевій пресі) проти такої форми управління, як міністерство, звинувачуючи у всіляких гріхах нового міністра. Дійшло до того, що ватажок Донецького страйкому Михайло Крилов публічно звинуватив Віктора Полтавця у «місцевому патріотизмі»: мовляв, донецькі шахтарі, які видобувають вугілля більше і працюють ритмічніше, постійно отримують зарплату із затримкою на один—два місяці, а їхні колеги—луганчани кладуть гроші в кишеню вчасно. Прозорий натяк на те, що міністр — родом із Луганщини. Генеральні директори виробничих об'єднань і Донеччини, і сусідньої області всі як один назвали подібне демагогічною нісенітницею. Питання видачі платні вирішується централізовано.Інше, що затримували виплачування заробітку на місцях. Як тут не згадати народне: кинув камінь — розійшлися кола...

Та Бог із ними, зі страйковцями. Навіть солідні державні мужі часом воду каламутять. Так, заслужений шахтар України Юрій Іванов із Донецька по-людськи обурений позицією щодо шахтарської справи радника Президента, голови комісії з розробки структурних і організаційних змін у вугільній промисловості Юлія Іоффе, який дозволив собі таку фразу у пресі: «...Сьогодні міністерство так само впливає на реформу галузі, як, скажімо, плями на сонці» Це резюме не новачка, а практика, який має добре розуміти, що вугільна промисловість не балалайка — її за дві години не налагодиш...

Думок щодо виходу вугільної галузі із затяжної кризи сьогодні багато, як бачите, й зовсім протилежних. Тож газета і надала слово тим, кому по-справжньому болить проблема. Зрозуміле одне: слід усією громадою докласти зусиль, аби підняти з колін провідну галузь нашої економіки — вуглевидобувну.

Як запобігти «падучій»

МІНІСТР вугільної промисловості України Віктор Іванович Полтавець у своєму київському кабінеті щойно провів нараду генеральних директорів вугільних виробничих об'єднань із нагальних болючих питань галузі. Міністрові не позаздриш — доводиться працювати, як то кажуть, до сьомого поту. Пропонуємо читачеві розмову з керівником галузі.





Віктор ПОЛТАВЕЦЬ, міністр вугільної промисловості України:

«НЕ КОМАНДУВАТИ,

— Не секрет, що фінансове становище вугільників — кризове. Причин цьому багато, серед головних — неплатежі за відвантажену споживачам продукцію, незбалансованість цін на паливо із цінами на обладнання й матеріали, нестабільне дотування галузі. Постійна затримка із видачею платні породжує соціальну напругу в шахтарських колективах. За підсумками минулого року, лише суміжники — металурги, енергетики, коксохіміки тощо — заборгували гірникам 19 трильйонів карбованців. Шахтарям не виплачено 7 трильйонів. Цього ж року все, що передбачене бюджетом на реструктуризацію, розвиток соціальної сфери тощо — пішло на платню шахтарям. А тим часом ми не можемо придбати найелементарнішого, хоч би спецівки. Я вже не кажу про гірничу техніку. У цій ситуації «прокручуємо» різні варіанти. Вуглезбути — нині наші партнери, оперативно переукладають договори з тими, хто платоспроможний. Згідно з указом Президента нараховуємо пеню. Ну, нарахували вже 14 трильйонів — а далі що?.. Опрацьовуємо можливість створення спільних фінансово-промислових груп: вугільне підприємство —електростанція — металургійний завод. Бо що — не відвантажувати вугілля? Але ж сьогодні далеко не кожна шахта має відповідні площі для складування палива, тож воно перегорить. І люди — теж... І хіба не прикро: в такій критичній для гірників ситуації знаходяться керівники, що ладні — і вже це роблять! — закуповувати вугілля в тій же Росії, Польщі тощо.

— До речі, про імпортне вугілля. Здається, ця проблема дала поштовх для активізації діяльності страйкомовців. Та й вітчизняна преса це питання увагою не обходить. Так що ж коїться насправді?

— Відразу зауважу: «з-за бугра» купуємо вугілля дорожче, ніж наше. Питаєте, де тут собаку зарито? А вся справа в тому, що протягом останніх років названі вище галузі — наші суміжники, кредитувалися і кредитуються державою. Там сидять люди, які добре знають, що наше вугілля завжди отримають, що шахтарі з огляду на специфіку галузі не можуть безконечно відмовляти їм у завантаженні, бо зупиняться вугільні підприємства.

— То що ж — повнісінька безвихідь? Чи надія таки жевріє?

— Надія, кажуть, вмирає останньою... Разом з народними депутатами, урядом, за узгодженням із Президентом ми вирішили питання щодо митного оподаткування вугілля, яке завозиться з-за кордону. Цей податок мають сплачувати саме вугільній галузі, що найбільше потерпає від подібних вчинків. Хай хитруни розраховуються із своїми шахтарями — за українське вугілля, а не шукають його за тридев'ять земель, сприяючи розвиткові тамтешніх вугільних галузей, збільшенню робочих місць. Та й «за бугром» добре планують. Неважко здогадатися: тільки-но ми «доконаємо» свою вітчизняну вугільну промисловість, як вони відразу піднімуть ціни на вугілля.

Що стосується проблеми неплатежів: над нею зараз працює спеціальна комісія, є відповідні доручення Президента. Зауважу, це — болюче питання не лише для вугільної промисловості, а й для всієї нашої економіки. Коли б його вирішили, конкретно знали: яка кому допомога потрібна від держави. А зараз через цю проблему навіть важко визначити, хто як працює...

— Оптимізм за такої критичної ситуації заслуговує, гадаю, уваги і поваги. З часу відродження вашого міністерства минуло уже півроку. Що зроблено за цей час у термін — досить нетривалий — в організаційному плані? Чи відчувають шахтарі на практиці результати діяльності Мінвугілля?

Народний депутат України Микола СУРГАЙ:

«Вугільна промисловість — джерело державності»

НА ЧЕРГОВОМУ засіданні оргкомітету Всесвітнього гірничого конгресу знаний вчений з Німеччини переконливо довів: усі підприємства, що видобувають корисні копалини, перебувають під державним контролем, тобто — під крилом держави.

Щодо розмов довкола міністерського крісла. Нинішній міністр досконало знає шахту, вугільне виробництво, настрої і надії шахтарського колективу. Іншими словами: Полтавець у нашій справі не новачок, він знає «що й почім». Не даремно раніше гірничу справу називали гірничим мистецтвом. Тобто не кожен був здатний виявити себе на шахті, утвердитися тут як спеціаліст. Окрім бажання працювати треба було мати неабиякий хист і досвід.

Нині часто можна почути: слід розвивати ті галузі промисловості, від яких маємо віддачу. Добре. Але вугільники стоять біля витоків будь-якого вітчизняного виробництва, а коли це так, то будьмо чесні й відверті: державна незалежність України може відбутися, коли будемо енергетично незалежні. Сьогодні це нам дає вугілля.

Хіба це мислимо: маючи найбільші в Європі запаси «чорного золота», купуємо газ і нафту!.. Згадаймо: цих двох енергоносіїв Україна в достатній кількості ніколи не мала. Але ж у нас була електроенергія, і задосить. І майже вся — теплова — від вітчизняного вугілля. А тепер ось нафту й газ купуємо. Як відомо, Німеччина — багата країна, зі своїми господарськими традиціями. Так ось тут сьогодні виготовляють на вугіллі 66 відсотків електроенергії! США на своїх електростанціях «вживають» у паливному балансі 86 відсотків вугілля. Тобто люди знають ціну «чорному золотові». А ми, виходить, що — ні, купуємо за кордоном втридорога інші енергоносії, маючи під носом власне. А ще великий Менделеєв колись казав, що топити нафтою і газом — це все одно, що асигнаціями.

Нам усім, зрештою, треба зрозуміти й усвідомити: вугілля — головний енергоносій в Україні! І чим швидше це зробимо, тим краще.

Різка розмова

«Дивитися слід — далі, сягати треба — глибше»

ВІН — один із досвідченіших, шанованих керівників вугільної галузі. Віддав цій справі понад 40 років життя. Один із перших приїхав на ліквідацію аварії в Чорнобилі — разом із колегами-фахівцями працював біля самого реактора майже два місяці. Рідко дає інтерв'ю. Не полюбляє слів — любить діло. Але останнє сьогодні виходить не зовсім так, як би хотілося, його колегам-геологам. Тому, певне, й погодився на цю розмову.

Отож — генеральний директор «Укрвуглегеології» Руслан Олександрович ГАЛАЗОВ:

— Такого критичного стану в вугільній галузі, як сьогодні, ще не було. Нас просто змусили впасти на коліна...

— При цьому говорять про головну причину — неплатежі.

— Так, ця болюча тема нині в усіх на вустах. Ніби й повертатися до неї незручно. Але ось що в мене ніяк не вкладається в голові: як можна віддати добуте потом і кров'ю вугілля і не заробити ані копійки? Цю проблему, як на мене, можна вирішити лише жорсткою і — в той же час справедливою — рукою. У Києві говорять про цілковиту підтримку, а коли до діла — «шиш»... Це просто яничарство: забувати, що вугілля сьогодні один єдиний хліб нашої вітчизняної промисловості, коли, хочете, — незалежності нашої.

— Неплатежі... Чи це єдина причина того, що «вугілля падає у прірву»?

— Бачу єдиноправильний шлях виходу із «скрути» — прямі вливання-надходження в галузь. Із бюджету. Адже близько п'яти років наші шахти — практично не реконструювалися. Не оновлюємо техніку, не нарізаємо нові горизонти. Наприклад, окрім розвідування нових вугільних запасів, ми ще зобов'язані бурити в шахтах і на поверхні свердловини для дегазації. Й не виконуємо повною мірою своєї функції — з тієї ж самої причини: відсутності коштів. А метан на шахті — смерть. Ось і здогадуйтеся, звідки починається перший рядок чергового шахтарського некролога...

— Щось сумом, наче туманом, огортається наша розмова... Виходить так, що шахтарі потрібні державі, як сіль у оці?

— Маєте рацію. В усякому разі, люди, що працюють у нашій галузі, реагують на ситуацію дуже боляче, гостро. За короткий термін ми втратили понад 60 відсотків кваліфікованих кадрів, серед яких — машиністи буріння, «лінійний» персонал геологів і бурильників-техніків. Це, так би мовити, сержанти, на яких трималася вся підгалузь. Хто служив, зрозуміє...

— Я людина цивільна, яка пройшла армійську службу. І тому наступне питання: куди, в яку таку «самоволку» пішли ваші колеги?

— Хто — куди. Люди відчули, що їх непоцінований досвід та чесна праця — нікому тут не потрібні. Ідуть не лише «сержанти», а й «молодші офіцери» нашого підрозділу — ті, хто опрацював саму найсвіжішу інформацію і документально прогнозував майбуття вугільної промисловості країни... Чи маю право їх засуджувати, коли вони отримували у нас платню у 2–3 рази меншу, ніж початківець-комерсант.

— Ви першопрохідники. Можливо, саме від вас Україна почує щось приємне для свого майбуття, а шахтарі — для своєї долі? Врешті-решт, чи є у нас запаси вугілля?

— Не йміть віри тим, котрі базікають, що вугілля як енергоносій, вичерпав своє на Україні. Сьогодні нами розвідано 80 дільниць, а це цілий ряд нових шахт.

— Що далі?..

— Усе залежить від обсягів виробництва. Коли будемо працювати на тій же глибині, то за нинішніх темпів матимемо заповітні 100 мільйонів тонн. Цього досить на 300–500 років. А якщо сягнемо 2000 метрів углиб, важко навіть уявити, що було б! Україна має пишатися і розумно користуватися єдиним для неї і таким багатим енергоносієм. Пишайтеся тими, хто його може здобути на-гора — шахтарями! Їм лише слід створити відповідні умови для нормальної праці. Це відродить престиж гірницької професії. Це, скажу більше, сприятиме становленню молоді державі.

на шахтних горизонтах

— Завдання у нас, погодьтеся непросте: скоординувати в одних руках тягар проблем, що накопичилися у галузі, як ті відвали-терикони, — протягом багатьох років. Протягом цього часу розібралися, нарешті, зі своїм шахтним фондом, що він є на сьогодні, розклали все по поличках. Визначилися, що треба робити із кожним вугільним підприємством: які шахти мають «затухати», де слід провести їхню санацію, підтримати. Детально проаналізували нинішню роботу і перспективу цілого ряду підгалузей вугільної промисловості — насамперед, нашого машинобудування. Поставлено конкретне завдання: випуск необхідних нашим шахтам усіх машин і механізмів, які сьогодні виробляються поза межами України, маємо виготовляти власними силами... Міністерством уже напрацьовано солідний і грунтовний документ-програму «Стан і концепція структурних перетворень вугільної промисловості України в умовах розвитку ринкових відносин».

— Коли говоримо про ринок, відразу ж зринає слово «приватизація» — тобто, ці два поняття невід'ємні. У зв'язку із цим: ваше ставлення до приватизації вугільних підприємств, участі в ній шахтарів?

А КЕРУВАТИ»

— Не секрет, що за нинішніх правових неврегульованих умов ряд високорентабельних шахт прагне вийти (а то й уже зробили це) зі складу виробничих об'єднань на правах орендних, акціонерних, спільних підприємств. Зауважте, тут кращі гірничо- геологічні умови, вища природна якість вугілля тощо. Такі підприємства вже найближчого часу будуть привласнювати собі диференційну гірничу ренту,

Шахтарі Донбасу працюють на рік 187 днів. Це багато менше, ніж у вугільній галузі будь-якої країни світу.

яка має належати державі, і використовуватимуться у спільних інтересах для матеріальної підтримки шахт, що видобувають паливо в набагато складніших умовах... Маємо й факти передачі в оренду і приватизації стабільних допоміжних одиниць наших виробничих об'єднань — автобаз, ремонтно-механічних заводів, будівельних організацій тощо. Для цього використовують формально законодавчі акти, де не враховані особливості нашої галузі і руйнуються традиційні, конче важливі зв'язки між допоміжним і основним виробництвом... Категорично проти таких форм приватизації! В цілому підтримуючи ринкові реформи і процеси приватизації, я за поетапне їх впровадження в нашу галузь.

— Останнього часу на терені вуглевидобутку України важко, то все ж звелося декілька приватних шахт...

— Тут така справа. Згадаймо перші повоєнні роки, коли було вкрай сутужно із забезпеченням людей паливом. Тоді впритул зайнялися лісом, торфом, невеличкими шахтами-копанками. І вирішили-таки проблему — зігріли домівки, хати, врятували від морозів діток і стариків... Певен, сьогодні теж слід повернутися до малих шахт. Хай вони будуть власними, орендними, але щоб забезпечували земляків теплом! З цього приводу в мене вже відбулася плідна розмова із директором першої в Україні приватної шахти паном Цехмістером. Кажу: давай, Петре Семеновичу, розповсюджуй свій досвід по всій Україні, координуй дії у цім напрямку, справа ж — потрібна і перспективна. Згодилися у спільних діях. Втім тут є одне суттєве «але»: самотужки, без допомоги, підтримки влади на місцях шахтарі нічого не вирішать.

— І все ж яких конкретних заходів планує вжити міністерство щодо виходу галузі із кризи в так званий перехідний період?

— Діюча нині структура: «шахта — виробниче об'єднання — міністерство» не відповідає сучасним вимогам, не пристосована до ринкових відносин. Сьогодні всі 23 виробничі об'єднання з виробництва вугілля, значна частина яких за своїми можливостями не перевищує виробничу потужність однієї сучасної шахти, не виробляють кінцевий продукт і не можуть виступати повноцінними суб'єктами економічних стосунків.

Колектив підприємства, врешті, має знати, що видобуте ним вугілля, це — його вугілля. Тому, скажімо, на першому етапі деякі об'єднання слід укрупнити, «замкнути» в регіоні з наданням у межах конкретного ВО більшої самостійності шахтам, підприємствам, але щоб вони самі будували, реконструювали, добували, збагачували і збували свою продукцію.

— А що, на вашу думку, відбувається в тому ж «низу»? Володієте інформацією?

— Звичайно ж. Процеси — тривожні. Зі всіх об'єктивних причин на шахтах різко знизилася трудова і виробнича дисципліна. Багато хто із гірників дивиться на життя лише як споживач — аби побільше б благ. А де ж їх взяти, якщо на деяких вугільних підприємствах на роботу виходить половина складу, що є за списком? Так, неважко зрозуміти прагнення до благополуччя, забезпеченого життя, а для деяких — навіть такого, щоб просто вижити за нинішніх умов. Але ж при цьому не слід забувати, що надворі — ринок, і виживе лише той, хто працює!.. Принцип діяльності нашого міністерства: не командувати, а керувати.

— Вікторе Івановичу, для вас, певне, не секрет, що останнім часом у пресі з'явилися публікації, лейтмотив яких зводиться до двох риторичних запитань: чи доцільно було відроджувати нове Міністерство вугільної промисловості? Чи на своєму місці новий міністр? Перед тут, як слід було чекати, ведуть донецькі страйкомівці. Але й особи вищого рангу — скажімо, той же Юлій Іоффе — не відмовляють собі в критиці. Що думаєте з цього, певне, не досить приємного для вас приводу?

— Питання: як зміцнити вугледобувну галузь, що є фундаментом всієї економіки, власним міністерством? — мусувалося дуже довго і на всіх можливих рівнях. Зауважу, проти відродження Мінвугілля ніхто тоді не висловлювався. Зваживши все, Президент видав указ про його створення. На нараді генеральних директорів виробничих об'єднань всі одноголосно проголосували за те, щоб нове міністерство очолив саме я. Далі все чомусь почалося робитися за спиною, тихцем. Міністерство не потрібне, міністр не такий, як треба. А що потрібно на даному етапі — ніхто не пропонує.

Справа ж не у назві, не в мені — справа в тому, що потрібні виважені кардинальні спільні дії, спрямовані на стабілізацію роботи вугільної промисловості. Прикро, коли дилетанти від нашої галузі не лише лізуть із підступними, нерозумними порадами, затято критикують, навіть намагаються командувати. І при цьому, зауважте, не несуть ніякої відповідальності за наслідки своєї «благодійної» діяльності. Візьмемо, скажімо, той же донецький страйком, а точніше — його ватажка пана Крилова. Нема щоб розібратися, насамперед, зі станом справ на своєму рідному підприємстві чи — в об'єднанні, — то страх як хочеться, не маючи на те морального і професійного права, вирішувати питання щодо міністерства? Мені ці речі незрозумілі. Інша справа — вирішувати всі наболілі проблеми разом, до чого я постійно і закликаю.

ПОЧИНАТИ СЛІД З ДИРЕКТОРСЬКОГО КОРПУСУ

Бліц-інтерв'ю з генеральними директорами вуглевидобувних об'єднань України і шахтарями

● ***Думка «генералів»...***

— Як ви оцінюєте нинішню ситуацію у вугільній промисловості республіки?

Генеральний директор ВО «Макіївугілля» Володимир КУЗЯРА:

— Як украй критичну. Занепад нашої галузі почався далеко не сьогодні. Але саме нам — нинішнім керівникам і шахтарям — випадає найтяжче і найвідповідальніше: рятувати вугільну промисловість од остаточної загибелі. Окрім нас самих ніхто за оцю справу не візьметься. Це слід усвідомити й діяти.

— Чи слід було відроджувати Мінвуглепром?

Генеральний директор ВО «Красноармійськвугілля» Олександр БОГДАНОВ:

— Певен, поновлення міністерства вугілля — доцільний і конче потрібний захід. Інша річ, що свого часу його просто не треба було ліквідовувати. За нетривалий термін новий міністр В.Полтавець зумів-таки відтворити цю державно-урядову установу. А це — важка справа. Бачу, як він, попри всі перепони, намагається зробити розхитану галузь керованою. Підтримую і вітаю його рішучі, професіональні дії.

Майже 50 відсотків механізованих комплексів працюють за межами нормативних строків служби. Стосовно 48 комплексів взагалі важко визначатися, бо шахти самі зібрали їх із відпрацьованих вузлів та деталей.

● ***... і «рядових»***

— Яке ваше ставлення до страйкового руху? Як він впливає на ситуацію у вугільній галузі?

«Гроз» дільниці № 6 шахти «Південно-Донбаська» № 1 з 15-річним підземним стажем Віктор ТЮТЮННИК:

— Негативне, хоча склалося воно не відразу. Скажімо, уже далекого 1989 року саме шахтарський рух був тією дійовою силою, що розхитала підпорки імперії. Але сьогодні маємо свою державу — незалежну Україну, а лідери страйкому часто-густо продовжують лінію на руйнацію. І це тоді, коли працювати треба, коли вугільна галузь опинилася біля критичної межі. А колишні ватажки нині позаймали керівні крісла, і сьогодні «велике щастя» побачити їх на рідній шахті. Ви запитайте, чи давно відвідував свою шахту ідеолог страйкомівців, нині нардеп Юрій Болдирєв? Отже ж бо...

— Чи буваєте на рідній шахті? Як там йдуть справи?

Ветеран-інвалід шахтарської праці, колишній гірник шахти імені Горького ВО «Донецьквугілля» Анатолій ЄВТУШЕНКО:

— Не часто, але буваю. Та завжди «в курсі», адже чи не половина мешканців нашого будинку там працює. А справи, як кажуть, далі нікуди. З 15 дільниць сьогодні діють лише три. Добовий вуглевидобуток упав майже втричі. Йде процес, названий гірниками «скорочення штанів», — тільки з початку року кількість шахтарів на підприємстві зменшилася втричі. Впала дисципліна: дійшло до того, що вже в шахті грають у шахи. Коли в галузі не дати лад сьогодні, завтра буде пізно. І починати, певен, слід з директорського корпусу.

У СТЕПУ ДОНЕЦЬКОМУ, НА МІСЦІ «ОБУШКА»

Успішно працює перша в Україні приватна шахта «Кам'янка-Шахтарська»

Тепло згадуючи свого батька-трударя, що до війни працював на залізниці і загинув солдатом під Запоріжжям, Петро Семенович Цехмістер наводить сьогодні таку паралель: «Тато за фахом мав постійно стежити за станом вагонів, простукувати молотком колеса, щоби в путі аварії не трапилося. Щось таке проробляє зі своїм пацієнтом і лікар. І економіку нашу, особливо її вугільну галузь, слід постійно прослуховувати, щоби не зірвалася під укіс.»

Цього року минуло рівно сім літ, як уряд України дозволив гуртові гірників-ветеранів звести першу в республіці, та й у колишньому Союзі, приватну шахту. Починали місцеві ентузіасти, як то кажуть, на порожньому місці. З держави, звісно, не взяли й копійчини.

Власну шахту вирішили будувати на полі колишньої, яку тут ще пам'ятали під народною назвою «Обушок». Притягли в степ два вагони, обладнали їх під лазню та контору. Відкачали з-під землі понад 2 мільйони кубів води, знайшли чималі куски пластів, що «поспіхом» залишили колись діди-гірники. А вже невдовзі колектив із 60 чоловік (30 з них — підземні робітники) видобував щорічно 30–40 тисяч тонн високоякісного антрациту. Попри значні сили протидії, змогли вийти на зовнішній ринок — нині вугілля «Кам'янки-Шахтарської» залюбки купують у Франції, Бельгії, Угорщині тощо. З'явилася власна валюта. Стали міцно на ноги. Почали розвивати соціальну сферу, кожний шахтар отримав на авто. Згодом збудували ще одну невеличку шахту, де планують взяти понад 50 тисяч тонн палива. До речі, вугілля із «Кам'янки-Шахтарської» надходить сьогодні в села більшості областей України, штиби відправляють на вітчизняні електростанції.

На шахті і не стоїть питання із зарплатою — отримують регулярно і чимало: десь 150 доларів. І все ж проблем у колективу-власника сьогодні доволі. То що ж заважає працювати шахті краще?

«По-перше, елементарна людська заздрість, — невесело розповідає Петро Семенович. — Гадають, що ми лопатою мед черпаємо, тоді як прагнемо одного: чесно працювати й відповідно заробляти на нормальне прожиття. Та, бачте, знаходяться такі сили, які будь-що домагаються стерти з нас образ ненажерливого хижака...»

Погляньте-но, скільки навидумували податків, що не беруть з нас лише за повітря, яким ще дихаємо.

«Допомагають» нам і владні, державні структури на місці. Скажімо, відключили напругу, хоча шахта і розрахувалася наперед вугіллям з Міненерго. Залишилися без повітря, затопило насоси. Саме з цієї причини держава недоотримала понад 4 тисячі тонн вугілля за два тижні нашого вимушеного простою. А цього б було досить, щоби забезпечити на рік електроенергією місто з населенням більш як 100 тисяч чоловік! Неабиякі перепони чинять нам і на місцевих збагачувальних фабриках...

Але надія, як кажуть, умирає останньою. Оптимізм вселили зустрічі з міністром вугільної промисловості Віктором Полтавцем. Радий, що він дотримується реформаторської ринкової ідеології. Запропонував мені збільшити вуглевидобуток в Україні нетрадиційними методами, із залученням приватного капіталу, і довести його протягом двох років до двох мільйонів тонн. Обіцяв посильну допомогу.

Що колектив першої (нині в Донбасі таких уже кілька) в Україні приватної шахти заповзято працює не лише на себе, а й на вітчизняну економіку, молоду незалежність держави, сумніватися не доводиться, бо про те свідчать факти.

Так, уже відпрацьовано технологію, проведено конструктивні розробки і змонтовано першу в республіці експериментальну установку з перероблення бурого вугілля Олександрівського басейну, що на Кіровоградщині, в рідке пальне. Дуже плідно працюють у цьому перспективному напрямі вчені Донецького політехнічного університету. А всі роботи провадяться на кошти саме шахти «Кам'янка-Шахтарська». Можна зрозуміти її директора, коли він не без гордощів повідомляє: «Цього року я один з перших умивався українською нафтою з бурого вугілля!»

Споживання вугілля, 1990 - 1994

млн тонн

0 20 40 60 80 100 120 140

1990 1991 1992 1993 1994

Населення
Металургія (коксування)
Теплові електростанції
Інші



Матеріали підбірки підготував власний кореспондент газети по Донеччині Юрій ДОЦЕНКО. Тел. корпункту у Донецьку 66-31-69.

Запитуєте — відповідаємо

Мінпраці роз'яснює, хоч і не всіх задовольняє

НА ЖАЛЬ, останніми роками з різних причин порушився звичний ритм роботи підприємств. Це позначилося й на порядку надання відпусток, виходу на пенсію і т.п. А тому до редакції надходять листи громадян з проханнями роз'яснити деякі незрозумілі моменти. Зробити це ми попросили працівників

Відпустки різними бувають. А як вони оплачуються?

Роз'ясніть, будь ласка, чи зараховується в пільговий стаж роботи час перебування у вимушеній відпустці без збереження заробітної плати? Чи надається працівникам платна відпустка за час перебування їх у вимушеній відпустці без збереження зарплати? Чи нараховуються додаткові дні до відпустки за шкідливі умови праці у безперервний стаж роботи?

Працівники відділу кадрів СП «Слов'янець».

Донецьк.

Відповідно до статті 82 Кодексу законів України про працю, до стажу роботи, що дає право на відпустку, включаються: час фактичної роботи, час, коли людина не працювала, але за нею зберігалися місце роботи (посада), заробітна плата частково або повністю або коли за цей час виплачувалася допомога по державному соціальному страхуванню, за винятком частково оплачуваної відпустки з догляду за дитиною до досягнення нею трьох років, у тому числі й час вимушеного прогулу, викликаного неправильним звільненням чи переведенням на іншу роботу.

Враховується і двотижнева відпустка без збереження зарплати жінкам, які мають двох і більше дітей віком до 12 років і короткочасна (як правило, до двох тижнів) відпустка без збереження заробітної плати, що може бути надана працівникові за його заявою відповідно до ст.84 Кодексу законів України про працю.

Зазначена у вашому листі так звана відпустка без збереження зарплати, що може бути надана працівникам підприємства у зв'язку із зменшенням обсягу виробництва, до стажу роботи, що дає право на відпустки, не включається.

Отже, початок робочого року, за який надається щорічна відпустка, повинен зміщуватися на кількість днів, що їх не відпрацював конкретний працівник, перебуваючи в зазначеній вами «відпустці».

Цей час не зараховується і до стажу роботи, що дає право на одержання додаткової щорічної відпустки в зв'язку із шкідливими умовами праці (п.8 Інструкції про порядок застосування списку виробництв, цехів, професій і посад із шкідливими умовами праці, робота в яких дає право на додаткову відпустку і скорочений робочий день, затвердженої постановою Держкомпраці СРСР і Президією ВЦРПС від 21 листопада 1975 року № 273(II-20).

До безперервного стажу роботи цей час зараховується.

Як має оплачуватися вимушена відпустка?

Якщо установа не працює, то як і протягом якого часу оплачується вимушена відпустка його працівникам?

Працівники дитячого санаторно-лікувального комплексу «Крим».

Євпаторія.

В умовах зменшення обсягу робіт або коштів на оплату праці на підприємствах, в організаціях, які не мають можливості тимчасово перевести працівників на іншу роботу в порядку, передбаченому статтею 34 КЗпП України, практикується надання працівникам відпусток без збереження заробітної плати.

Можливість надання короткочасної відпустки без збереження заробітної плати працівникам за їх заявою передбачена ст. 84 КЗпП України.

Окрім того, відповідно до статті цього ж кодексу, підприємства та організації при укладанні колективного договору можуть встановлювати меншу норму тривалості робочого часу. Така практика має на меті збереження трудового потенціалу підприємства чи організації і виправдана, якщо зменшення обсягу робіт викликане тимчасовими причинами.

Якщо зменшення обсягу робіт викликане причинами, котрі діятимуть тривалий час, відповідно до статті 14 Закону про підприємства в Україні, підприємство, організація може зменшити кількість працюючих у порядку, встановленому розділом III-А КЗпП України.

Виходячи з норм чинного законодавства, власник або уповноважений ним орган за погодженням із профспілковим органом, а у відповідних випадках — і з працівником, визначає режим використання часу, призначеного



для роботи, або скорочення кількості працюючих.

Час простою не з вини працівника оплачується з розрахунку не нижче від двох третин тарифної ставки (посадового окладу) (ст.113 КЗпП України).

Чи поширюються пільги ліквідаторів на вдів?

У жовтні минулого року трагічно загинув мій чоловік, учасник ліквідації аварії на ЧАЕС. Я залишилася з двома малолітніми дітьми. Чи поширюються на нас пільги, якими ми користувалися за життя годувальника-чорнобильця?

Тетяна ЧОРНА.

Вільшана
Городищенського району
Черкаської області.

Компенсації і пільги, передбачені в ст.20 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які потерпіли внаслідок Чорнобильської катастрофи», надаються одному з членів сім'ї померлого громадянина, віднесеного до категорії 1 або 2, смерть якого пов'язана з цією катастрофою. На членів сім'ї померлого учасника ліквідації наслідків згаданої аварії, віднесеного до категорії 3, компенсації та пільги не поширюються.

Оскільки ваш чоловік трагічно загинув і смерть його не пов'язана з наслідками Чорнобильської катастрофи, такі пільги й компенсації на вас не поширюються.

Чи змінилися умови виходу на пенсію після перейменування посади?

До 1984 року ми працювали машиністами парових котлів середнього тиску і мали право виходити на пенсію після 12,5, а жінки — після 11,5 року робочого стажу. Потім нас перейменували в операторів, хоч умови праці залишилися ті ж самі. Чи маємо ми право йти на пенсію за умов, які діяли до указу про перейменування, — у віці 50 років?

Федір БАРАБАШ.

Шишаки
Полтавської області.

Згідно з листом Міністерства соціального забезпечення Української РСР від 17.01.85 року № 02-01, Держкомпраці СРСР і Секретаріат ВЦРПС постановою від 27.11.84 року за № 342/22-123 дозволили зберегти за робітниками відпрацьований стаж роботи в професії машиніст (кочегар котельні), який дає право на пільгове пенсійне забезпечення до прийняття цієї постанови, тобто до 27 листопада 1984 року.

Якщо на пенсію вийшла до прийняття закону...

Пішла на пенсію з посади судді задовго до прийняття Закону «Про статус суддів». Чи поширюються на мене пільги, передбачені цим законом?

Євгенія БОКАРЄВА.

Донецьк.

Відповідно до постанови Верховної Ради України «Про доповнення постанови Верховної Ради «Про порядок введення в дію Закону України «Про статус суддів» від 24 лютого 1994 року, судді, які вийшли на пенсію за віком, за умови наявності в них стажу роботи на посаді судді не менше 20 років, до введення Закону України «Про статус суддів», мають право на отримання щомісячного довічного утримання, передбаченого статтею 43 цього закону. Суддям, яким не присвоєно кваліфікаційні класи, розмір щомісячного довічного грошового утримання обчислюється з урахуванням посадового окладу судді, який працює на відповідній посаді, і доплати за вислугу років.

Інше матеріальне і побутове забезпечення цим суддям не передбачено.

На запитання відповіли: Олександр ДЗЮБЕНКО — начальник управління заробітної плати, Ірина ТУБЕЛЕЦЬ — начальник управління правового регулювання праці та соціальних питань, Володимир БОНДАРЕНКО — начальник відділу оплати праці та пільг у зв'язку з аварією на Чорнобильській АЕС, Тамара ДЕМЧУК — заступник головного державного експерта України з умов праці, Микола ПУЗИР — начальник відділу умов, режимів праці і відпочинку.

Підготувала Марія ДАВИДЕНКО.

Пільги ветеранам війни

НАПЕРЕДОДНІ 50-річчя Перемоги редакція нашої газети отримала особливо багато ваших листів, шановні ветерани. Чимало листів надходить і зараз. У них ви пишете про свої фронтові дороги, про тяжку долю, але більшість листів — зі скаргами на низький рівень життя, наболілі проблеми. Багато хто з ветеранів не знають, куди звертатися по допомогу, які є закони на захист їхніх прав. А ті, хто й знає, що їхні права й пільги визначено Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їхнього соціального захисту», нарікають, що на місцях закон не виконують, скаргами і проханнями ветеранів нехтують, неправильно тлумачать Закон. На всі листи й питання ми відповісти не можемо, але на деякі, найбільш типові, відповімо на сторінках нашої газети. Усі посилання, вказані у матеріалі, відповідають Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їхнього соціального захисту» від 22.10.93 р. (далі — Закон) і постанові Кабінету міністрів «Про порядок надання пільг, передбачених Законом України «Про статус...» від 16.02.94 р. № 94 (далі — постанова).

КОВАЛЕНКО Іван, Київська обл., інвалід II групи, ветеран праці:

Діти мої живуть далеко, і в них немає можливості мене доглядати. Чи маю я право на отримання допомоги для оплати за догляд мене?

Ви маєте право на позачергове влаштування до установи соціального захисту населення, а також на обслуговування службами соціального захисту населення вдома, а в разі неможливості здійснення такого обслуговування установами соціального захисту населення передбачено відшкодування витрат, пов'язаних з доглядом цього ветерана війни, в порядку й розмірах, установлених чинним законодавством (ст. 12. п. 22 Закону).

Кабінет міністрів у своїй постанові встановив розміри й термін виплати цих компенсацій (п.5).

Рішення про відшкодування витрат приймають в 15-денний термін з дня подання зацікавленою особою заяви з усіма потрібними документами. Розмір відшкодування становить 25 % посадового окладу соціального працівника. Конкретні розміри відшкодування встановлюють з урахуванням стану здоров'я особи, яку обслуговують, обсягу соціального обслуговування і умов мешкання (міська чи сільська місцевість, наявність побутових зручностей, транспортної зони та ін.).

Але в тому разі, якщо Ви відмовилися від влаштування до установи соціального захисту або від обслуговування службами соціального захисту населення вдома, відшкодування збитків, пов'язаних з доглядом, не провадять.

ГАЙОТА Леонід, Полтавська обл., ШЕПЕЛЕНКО Костянтин, Київ, і багато інших наших передплатників — ветеранів війни питають:

У якому розмірі здійснюють оплату приватизованого житла, чи змінюють розмір оплати, якщо є надлишки, і як оплачують?

В одинарному розмірі оплачують загальну площу (у розрахунку 21 кв. м на чоловіка), належної наймачу та членам його сім'ї, а також надлишкова площа, коли її розмір не перевищує половини норми загальної площі, належної одній людині, тобто 10,5 кв.м (ст. 66 Житлового кодексу України). Платню за користування рештою надлишкової площі стягують у підвищеному розмірі, встановленому Кабінетом міністрів.

КАПУСТЯНСЬКА Віка, Харківська обл.:

Які передбачено пільги в оплаті житла й комунальних послуг? Чи поширюють ці пільги на членів сім'ї, які мешкають разом з ветераном?

Пільги ветеранам війни з оплати житла й комунальних послуг передбачено Законом:

учасники бойових дій — 75 %
інваліди війни — 100 %
учасники війни — 50 %.

У такій самій кількості роблять знижку на вартість палива, в тому числі рідкого, в межах норм, установлених для продажу населенню., для осіб, які мешкають в будинках, що не мають центрального опалення.

Згідно з постановою Кабінету міністрів пільги ветеранів війни поширюють і на членів сім'ї, які мешкають разом з ними.

ГУСАРЧУК Володимир, Хмельницька область, інвалід II групи:

Звернувся до лікарів по путівку, мене обстежили й зробили висновок — видати компенсацію замість путівки, бо я не в змозі кудись їхати, а дати гроші, щоб я лікувався вдома.

Лікарям вдячний. А у відділі соцзабезпечення відмовили у виплаті, посилаючись на те, що Закон набере чинності 1996 р.

Постановою Верховної Ради України Закон уведено в дію з 1 січня 1994 року. Отже, Ви маєте право, згідно з ст. 13 п.3 даного Закону, один раз у два роки отримати грошову компенсацію: інваліди I і II груп — в розмірі середньої вартості путівки.

Марина КОВАЛЬЧУК.

Официальный представитель Горьковского завода «АО ГАЗ» и АО «Москвич» (АЗЛК) предлагает со склада в Киеве новые автомобили:



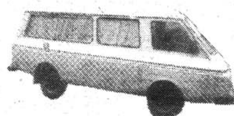

ПАЗ-3205


Автомобили УАЗ всех модификаций


ИЖ-2715 грузовые и грузопассажирские


ГАЗ-3302 «Газель» шасси, тентованные и промтоварные автофургоны
ГАЗ-3307
ГАЗ-4301


ГАЗ-31029
ГАЗ-31029-051
ГАЗ-31022
ГАЗ-310240
ГАЗ-310212


Микроавтобусы РАФ разных модификаций


прицепы к легковым автомобилям

Москвич 2141-S
Москвич-2335 пикап на базе М-2141
Москвич-2141-S (такси)
Москвич 2126 «Орбита»

Тел. в Киеве: (044) 264-74-42, 264-96-69
тел./факс 264-24-05

Удобная форма оплаты и выгодные условия для каждого покупателя!
Оптовым покупателям предоставляются существенные скидки.

Телефоны региональных представителей в Украине:

Винница	(0432) 32-49-60	Луганск	(0642) 55-70-21
Горловка	(06242) 4-63-97	Луцк	(03322) 5-14-08
Днепропетровск	(0562) 27-06-61, 27-99-85	Никололь	(05662) 2-13-52
Дрогобыч	(03244) 3-11-59	Севастополь	(0692) 23-60-66
Запорожье	(0612) 34-60-08, 34-82-35	Черновцы	(03722) 4-57-07
Ивано-Франковск	(03422) 2-53-01		

«Ф А Х»
Постоянно реализует ЦЕМЕНТ

- ✓ ШПЦ М-400 с/ст навал, по цене за 1 т — 4 690 000 крб.
- ✓ ШПЦ М-400 с/ст тарированный, по цене за 1 т — 6 500 000 крб.
- ✓ Тампонажный сероводородостойкий для горячих скважин, навал, по цене за 1 т — 4 300 000 крб.

Все цены указаны с учетом НДС, но без учета ж.д. тарифа по состоянию на 01.06.95г.

Контактные телефоны: тел./факс (05652) 2-71-24, 2-38-14, 2-84-75
Почтовый адрес: 322530, г. Желтые Воды Днепропетровской области, ул. Буденного, 70.

Организация реализует:

— мешки бумажные;
— макаронные изделия в ассортименте;
— оборудование для мельниц и элеваторов;
— гидроизоляционный материал БРИЗОЛ.

Тел. (044) 544-39-51.

Фирма реализует:

- автопогрузчики 5 т дизель;
- катки дорожные;
- автозаправочные станции;
- топливораздаточные колонки;
- бетоносмесители;
- прицепы ГКБ 8328;
- автомобили КамАЗ;
- ленту транспортерную;
- лампочки электрические.

Тел.(044) 435-70-77, 435-61-08, 435-61-10. Т/ф 435-21-22.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОСТІЙНО РЕАЛІЗУЄ:

Воду фруктову газовану 1,5 л /кола, оранж, лимон, суниця/
Трактори: МТЗ-80 УК; Л; М МТЗ-82 УК; Л; М Т-25А /«Владимирец»/; ЛТЗ-55
Двигуни: Д-243; Д-245
Автомобілі: ЛуАЗ-969М
Паливні насоси до МТЗ
Підшипники: 210А; 305А; 3524Н
Пасту томатну 30%.

МОЖЛИВИЙ БАРТЕР НА ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ.

Телефони: /03322/ 4-33-84; 4-42-57; /0512/ 35-64-29; /0172/ 30-27-92.

Арбітражний суд м.Києва (252030, м.Київ-30, вул.Б.Хмельницького, 44 в) порушив справу № 15/49 про визнання банкрутом МП «Анаконда АТП» (юридична адреса: м.Київ-90, вул.Ялтинська, 20/18), розрахунковий рахунок № 468902 в Дарницькому відділенні УСБ м.Києва, МФО 322023.

Претензії можливих кредиторів і заяви санаторів приймають протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Арбітражний суд Львівської області (290004 м. Львів, вул. Винниченка, 3) порушив справу № 2/519 про банкрутство Державного малого підприємства побутового обслуговування населення «Конвалія» (290058, Львів, вул. 700-річчя Львова, 59) р/рахунок № 482070104 у відділенні Укрексімбанку в м. Львові, МФО 325718.

Арбітражний суд м.Києва (252030, м.Київ-30, вул.Б.Хмельницького, 44 в) порушив справу № 18/23 про визнання банкрутом ТОВ «Крук ЛТД» (юридична адреса: м.Київ-115, вул.Львівська,18, розрахунковий рахунок № 3468614 в Укрінбанку, МФО 300142.

Претензії можливих кредиторів і заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Автомобильная фирма «Авто-люкс»

Реализует постоянно новые легковые и грузовые автомобили за карбованцы по безналичному расчету со склада в г. Харькове и за наличный расчет из автосалона «ЛАДА» г. Харьков, ул. Чернышевского, 41:

ВАЗ 21213 «Тайга», 2107, 21061, 21043, 21093, 21083, 21099

ГАЗ 31029 «Волга»
31029 — 51 компл. люкс
31039 — 50 компл. люкс
3302 «Газель» — 1,5 т. (тент)
и другие модели (в т.ч. грузовые)

«Москвич» 2141
ИЖ 2715 «Пирожок».

УАЗ 31512 — брезент. верх
31514 — металлич. верх, люкс
2306 — пассажирский
3962 — санитарный

3309 — бортовой
КамАЗ 53212 — 10 т. тент
5320 — 8 т. тент
55111 — самосвал
5410 — седельный тягач
55102 — самосвал
«Колхозник» и другие модели.

Цены самые низкие. Все автомобили имеются в наличии.

Тел/факс: 430-471, 324-448.
Тел.: 8 (0572) 430-017, 304-587, 216-270, 304-379 с 9 до 17 час.



Впервые в Украине!

Научно-практический комментарий

Арбитражного процессуального кодекса Украины

Руководитель авторского коллектива председатель Высшего арбитражного суда Украины Д. Н.Притыка

310057, Харьков, а/я 9123
(0572) 23-76-75; факс 43-14-56

Предприятие постоянно реализует

вату, гигиенические пакеты, термометры, медикаменты.

Тел. 271-31-54, 271-30-04
Fax. 244-02-34.

«ПРОМТОРГСЕРВИС»

предлагает высокорентабельное оборудование с монтажом и обучением персонала:

- *мини-молокозаводы (масло, сыр, творог);*
- *мини-пекарни (хлеб, батон, булка);*
- *мини-консервные цеха (мясо, овощи, фрукты);*
- *холодильное оборудование (камеры, шкафы, витрины);*
- *оборудование для предприятий общественного питания;*
- *фреон (хладон — 12; хладон — 22).*

Тел/факс — (044) 225-50-40, тел. — (044) 225-37-38.

У номер

● *Донецьк*

Профспілки погрожують Президентові

На нещодавній зустрічі представників трудових колективів і обласної Ради профспілок Донеччини з народними депутатами України від шахтарського краю було прийнято відкритий лист до Президента України Л. Кучми, де повідомляється, що у зв'язку з ігноруванням неодноразових звертань трудящих Донбасу місцеві профспілки починають кампанію зі збирання підписів за його негайну відставку. Учасники донецького зібрання висунули перед Президентом вимогу зупинити дію постанови Кабінету міністрів № 733 від 21 жовтня 1994 року як економічно необгрунтовану і абсолютно непосильну для платника.

● *Шостка*

«Свема»: поліграфічні фарби

Шосткинське виробниче об'єднання «Свема», що на Сумщині, налагодило випуск широкої гами поліграфічних фарб. Потужності нового виробництва — понад 10 тисяч тонн на рік — цілком досить, аби відмовитися від імпорту і повністю забезпечити потреби вітчизняних споживачів.

Шосткинці продовжують роботу над виконанням замовлень для поліграфії. На черзі освоєння ще кількох найменувань гостродефіцитних видів продукції, зокрема спеціального олійного лаку, матеріалів для офсетного друку.

● *Вінниця*

Якість завжди вигідна



Попит на паркет Крижопільського держлісгоспу Вінницької області перевершив можливості цеху. Ця приємна ситуація склалася насамперед завдяки орієнтації на високу якість.

Донедавна переробне підприємство лісгоспу постачало суміжникам заготовки більш як 80 найменувань, що давало мінімальну економічну вигоду. Тому й перейшли на продукцію, яка мала стабільний попит і давала можливість максимально використовувати деревину. Загалом питома вага паркету серед інших товарів нині сягає близько 50 відсотків.

Багато важить і те, що крижопільці зуміли налагодити роботу з відходами. Так, приміром, **Олег ЮРКОВ** (ліворуч) та **Володимир ГУЦОЛ**, яких ви бачите на знімку, виготовляють з відходів набори художнього паркету.

Фото Олександра ГОРДІЄВИЧА.

● *Хмельницький*

Роксолана повертається

Протягом трьох років у Старій фортеці міста-заповідника Кам'янця-Подільського, на тлі архітектурних пам'яток Львова, Ялти та Стамбула триватимуть зйомки 25-серійного художнього фільму «Роксолана» за мотивами однойменного роману Богдана Лепкого.

Працюють над стрічкою колективи «Укртелефільму», Ялтинської кіностудії та турецької «Стамбулфільм». Залучено до роботи більш як 250 акторів. На головну роль затверджено молоду київську актрису Ольгу Сумську.

Актуальний репортаж

Холера йде по колу. Вже по другому

(Початок на 9-й стор.)

А коли на всю цю життєво необхідну інфраструктуру виділяють копійки, то постановами, всілякими обмеженнями лиху не зарадиш...

Песимістично налаштований і головний лікар санітарно-епідеміологічної станції Центрального району Олександр Лагодний:

— Мало що змінилося на краще з минулого року. Без коштів справі не зарадиш, а коштів нема. Однак і досі живемо за принципом: може, обмине? Та не обминуло! Я думаю, ситуація повторюватиметься рік у рік.

... З Костянтином Петровичем Тупаковим та його помічницею Світланою Іванинською вирушаємо в рейд. Буквально за рогом — тече вода каламутна з двох каналізаційних люків. І день тече, і два тече, і три. Так би і текла без особливого шуму, коли б в одному з будинків не мешкав високий медичний керівник. І підняли на ноги санепідемстанцію, а треба було б — ЖКВ державного підприємства «Завод імені 61 комунара». А завдділом комунальної гігієни щодня ходив до ЖКВ, де не знайшов навіть чергового: святкові дні в комунальників, не те що в лікарів, у яких тепер ані вихідних, ані відпусток.

Де не буваємо — скрізь Світлана Іванинська бере заміри води.

Вода водою, а риба?

— Ловлять мало, ситуацію усвідомлюють, та не всі, — з гіркотою каже заступник начальника обласної державної рибінспекції Марат Цибуленко. — Вчора затримали кількох горе-рибалок, і один із них навіть чинив опір...

В облдержрибінспекції нам показали навіть сітку з підозрілою рибою: санслужба відбирає кілька рибин на аналіз.

Санітарна служба діє. Держрибінспекція, міліція, контролери — всі у роботі.

Коли глянути на акваторію бухти, в якій стоять судна побіля стінок «Заводу імені 61 комунара», жахаєшся: в маслянистих розводах і в зелених пасмах ядучих водоростей — тут і холера не виживе.

Та коли, огинаючи водою знамениту миколаївську панораму, бачиш вирування води побіля гігантських колекторів, а неподалік — самотнього дідка з вудкою, мимоволі в душу закрадається сумнів: хіба відбудемось отими двома десятками вже госпіталізованих? І в рибалок, виявляється, в голові звивин — як у тієї самої тюльки. А в нас?



Дмитро КРЕМІНЬ

***

За повідомленням «Інтерфаксу-Україна» вібріон холери та паличка сальмонели виявлені в річці Прут, яка є джерелом водопостачання більшої частини Чернівців.

За розпорядженням місцевої санепідемстанції, в місті та передмісті закрито пляжі та бази відпочинку.

Конверсія

А замість ракет зубна паста. Для собак?

У СІЧНІ цього року засоби масової інформації широко повідомляли про прибуття до Павлограда на Дніпропетровщині американських військових спостерігачів. Згідно з міжнародною домовленістю про обмеження стратегічних озброєнь, яка дістала назву «Старт-1», заокеанські спеціалісти воліли на власні очі переконатися, чи справді в нас припинено виробництво міжконтинентальних балістичних ракет СС-24.

Контроль мав здійснюватися як мінімум до кінця цього року. Місію свою американські військові завершили достроково. Щойно вони, зі своїми традиційними «о'кей», спокійно відбули на батьківщину.

Достроковий від'їзд — свідчення, що американці кінець-кінцем на всі сто відсотків повірили нам. І, з одного боку, це вельми приємно: багато важить для авторитету України у світовому співтоваристві той факт, що наш намір позбавлятися атомної зброї не викликає сумніву.

Але є й інший бік справи, про який не можна мовчати. Коли знімаєш з конвеєра ракети, то маєш завантажувати потужності іншою продукцією — логічно? Це і в інтересах вітчизняної економіки, і добробуту населення, і зайнятості людей. Так спочатку міркували, очевидно, і американські спостерігачі. І на перших порах, надсумлінно ставлячись до своїх обов'язків, то не йняли віри, що сотні й тисячі робітників та інженерів, зайняті випуском в обмеженій кількості винятково якихось допотопних кухонних комбайнів, то не знаходили пояснення, чому на тижні й довше завод раптом, навпаки, порожнів?

Та щоб довго не розповідати про «переживання» американських посланців, скажемо коротко і ясно: звідки вони могли передбачити, що конверсія у нашому виконанні не просто бездарна, безпомічна і безглузда, а й конаюча? За принципом «не тратьте, куме, сили, спускайтеся на дно».

Коли говорити всерйоз, то місія військових з США вичерпалася раніше строку в першу чергу тому, що для неї стало ясно: тут не те що ракет, тут елементарних каструль чи відер випускати сьогодні не спроможні. А щодо ракет: навіть якщо завод захоче, навіть якщо йому дадуть команду знову їх виготовляти, то він уже не зможе. Все, крапка. Хіба що зубну пасту, яку американці, подейкують, спершу сприйняли за пасту для домашніх собак...

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

В ринок — у шкарпетках

Червоноградське акціонерне товариство «Веста» на Львівщині спеціалізується на виготовленні жіночих і дитячих панчох, колготок, чоловічих шкарпеток.

У тому, що асортимент виготовлюваних виробів істотно оновився, а місячний план порівняно з травнем минулого року виконано на 112 відсотків, не остання роль нового директора Василя Орищака. Саме йому з чотирьох претендентів на керівну посаду віддав перевагу колектив. Прийнявши виробництво з величезною фінансовою заборгованістю, він менш ніж за рік зумів зробити його одним з передових підприємств у своїй галузі.





Укрінформ.

На фото Володимира ПЕСЛЯКА: нові моделі «Вести»; не один рік працює на «Весті» оператор Тетяна Тарчамін.

Спорт

Претенденти на «бронзу» спіткнулися вдруге

Чемпіонат країни з футболу. Вища ліга. 33-й тур. Волинь — Карпати. 3:0. 3000. 1:0 Солодкий, 30; 2:0 Шубін, 85; 3:0 Нікітін, 86. **СК Миколаїв — Металург. 3:2.** 11500. 1:0 Андросов, 14; 1:1 Пацхверія, 39; 2:1 Козак, 45; 3:1 Андросов, 53; 3:2 Дудник, 80. **Нива (Вінниця) — Темп. 1:0.** 8000. Гайдаржі, 88. **Нива (Тернопіль) — Верес. 3:0.** 7000. 1:0 Кочвар, 40, з пенальті; 2:0 Миколайчук, 49; 3:0 Дем'янчук, 72. **Кремінь — Зоря-МАЛС. 4:1.** 5000. 1:0 І.Корпонай, 12; 2:0 Федьков, 24; 3:0 Федьков, 40; 3:1 Гредюшко, 54; 4:1 А.Корпонай, 77. **Торпедо — Динамо. 1:1.** 9000. 0:1 Хомин, 50; 1:1 Гузенко, 58, з пенальті. На 58-й хвилині з поля видалено воротаря киян Шовковського (фол останньої надії). **Прикарпаття — Чорноморець. 2:2.** 7500. 0:1 Зотов, 2; 1:1 Мазур, 37; 2:1 Ковалюк, 52; 2:2 Сак, 65. **Шахтар — Таврія. 0:2.** 3000. 0:1 Антюхін, 62; 0:2 О.Кунденок, 83. На 73-й хвилині донеччанин Петров не реалізував пенальті. **Кривбас — Дніпро. 1:0.** 2000. Лютий, 60.

	В	Н	П	М	О
Динамо	24	8	1	86-24	80
Чорноморець	22	6	5	61-28	72
Дніпро	19	7	7	59-32	64
Шахтар	18	7	8	51-28	61
Таврія	17	7	9	61-37	58
Кривбас	13	9	11	35-29	48
Торпедо	15	3	15	49-45	48
Карпати	12	8	13	32-36	44
Металург	10	10	13	43-42	40
Прикарпаття	11	7	15	39-51	40
Кремінь	11	6	16	39-52	39
Нива Тр	11	5	17	40-43	38
СК Миколаїв	11	5	17	32-57	38
Нива В	10	6	17	35-48	36
Волинь	11	2	20	26-55	35
Зоря-МАЛС	9	5	19	33-69	32
Темп	9	4	20	30-41	31
Верес	8	7	18	26-60	31

Може, злива, а може, той факт, що вже здобуто комплекти нагород, вплинули на гру київського «Динамо» та одеського «Чорноморця». В усякому разі, дострокові чемпіон і віце-чемпіон, виступаючи в гостях, розійшлися мирно з суперниками. Хоча матч у Запоріжжі не можна віднести до розряду мирних. Автозаводці намагалися чинити гідний опір іменитому гостеві. І не припиняли боротьби, навіть пропустивши гол. Активність запоріжців була винагороджена. Їхній гравець Гузенко вирвався на оперативний простір. І воротар гостей Шовковський змушений був зупинити його з порушенням правил. Скривджений сам чітко виконав вирок.

Багато сил віддали боротьбі за Кубок «Шахтар» та «Дніпро». Саме з цієї причини вони, схоже, отак синхронно знову спіткнулися. Дніпряни до Кривого Рога поїхали без свого головного тренера Бернда Штанге. Він уже думає про наступний сезон. Тому перебував у Києві, де вирішував кадрові проблеми. А яким буде поповнення в «Дніпрі»? Про це повідомимо в одному з найближчих номерів газети.

Останній тур, який гратиметься 23 червня, має назвати й двох невдах. На «виліт» претендують троє.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

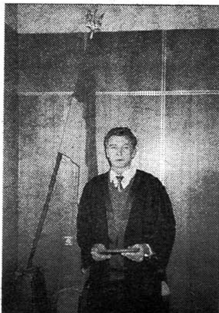
Чемпіон США — ... донецький «Шахтар»

Півтори сотні волейбольних команд з різних країн світу були запрошені на відкритий 66-й чемпіонат США, присвячений 100-річчю популярної гри. Серед них був і донецький «Шахтар». Спортсмени з України виступили чудово: дійшли до фіналу. А там вони обіграли сильний каліфорнійський клуб «Афік». Віднині донецький «Шахтар» у своєму активі матиме почесний титул чемпіона США!

Юрій ДОЦЕНКО.

Право

ДИНАМІЧНІ події в політичному та економічному житті нашої молодої держави, що розпочались від 1991 року, знайшли своє відображення і в системі господарювання. Зміна системи управління економікою України, розвиток на нових засадах національного законодавства, що регулює господарські правовідносини між господарюючими суб'єктами, поява підприємств різних форм власності зумовили необхідність створення юрисдикційного органу, який міг би захищати права й законні інтереси всіх учасників цих правовідносин.



Арбітражному суду України виповнилося чотири роки

Саме у червні 1991 року прийняттям Закону України «Про арбітражний суд» Верховною Радою України було закладено підвалини для утворення такого органу — системи арбітражних судів України, на який відповідно до Конституції України покладено функцію здійснення правосуддя в господарських правовідносинах. Перед арбітражним судом було поставлено три головні завдання:

захист прав та охоронюваних законом інтересів учасників господарських правовідносин;

сприяння зміцненню законності у сфері господарських відносин;

внесення пропозицій, спрямованих на вдосконалення правового регулювання господарської діяльності.

Система арбітражного суду України була визначена як організаційно самостійна складова частина судової влади держави.

За невеликий період свого існування арбітражний суд пройшов організаційний етап і сформувався. За короткий час було розроблено і прийнято законодавство, що регулює порядок розгляду господарських спорів та справ про банкрутство.

На сьогодні система арбітражного суду складається з двох ланок: арбітражного суду Автономної Республіки Крим, арбітражних судів областей, міст Києва та Севастополя і Вищого арбітражного суду України. Діяльність всіх ланок забезпечують 1238 суддів та спеціалістів.

За 4 роки суди прийняли до свого провадження близько 359 тисяч позовних заяв. Серед спорів, розглянутих судами, найбільше тих, що виникають в ході виконання господарських договорів (майнові спори). Вони з року в рік становлять 93—95 відсотків.

Визначальною рисою діяльності арбітражних судів України є послідовне й неухильне впровадження законності у здійсненні правосуддя в господарських відносинах. Однією із складових частин механізму дотримання зазначеного принципу є перевірка рішень, ухвал та постанов арбітражних судів в порядку нагляду. З цією метою, відповідно до Закону України «Про арбітражний суд» та Арбітражного процесуального кодексу України, було створено систему органів, що здійснює нагляд за законністю рішень, прийнятих арбітражними судами України. Вона передбачає право суду з власної ініціативи перевірити в порядку нагляду законність і обгрунтованість рішення, ухвали й постанови, а також за заявою сторони, що приймає участь у справі, чи за протестом прокурора здійснити таку перевірку.

Так, з 1991 р. по червень 1995 р. в порядку нагляду було перевірено кожну 8—10 справу. Кількість змінених чи скасованих рішень становить 1,2 %.

Протягом 1991—1995 рр. Вищий арбітражний суд України розробив або прийняв участь у підготовці 19 законопроектів, а також ініціював розробку проектів Господарського (комерційного) кодексу України та Закону «Про господарський суд». Підготовлений вченими-юристами та практиками проект Господарського (комерційного) кодексу України проходить останній етап доопрацювання.

Бурхливий розвиток національного законодавства у 1991—1995 рр., виникнення нових суспільно-правових відносин, а отже і нових господарських спорів, об'єктивно обумовили створення дійової системи підготовки кадрів арбітражних судів. На підставі постанови Верховної Ради України від 24 лютого 1994 р. «Про забезпечення діяльності судів» при Вищому арбітражному суді України відкрито і діє науково-дослідний та навчально-методичний центр. На базі цього Центру нами разом із програмою «Верховенство права» Агенції Міжнародного розвитку США започатковано дуже важливу справу: професійну перепідготовку суддів і спеціалістів системи арбітражних судів.

В перспективі цей Центр буде спроможний надавати допомогу також юрисконсультам, які працюють у сфері комерційних правовідносин. Всім зрозуміло, що на даному етапі, коли приймається багато нових законодавчих актів, питання навчання кадрів являються дуже і дуже актуальними. У січні і квітні 1995 р. в ньому пройшли перепідготовку 59 суддів арбітражних судів і 19 суддів у 1994 р. пройшли перепідготовку шляхом стажування у Верховному суді штату Огайо (США).

На сьогодні в Україні, відповідно до Указу Президента України Л.Д.Кучми, розроблений проект нової редакції Концепції судово-правової реформи, основні положення якої повинні бути униормовані новою Конституцією України. В першу чергу це стосується такого розділу нової Конституції як «Судова влада».

Нещодавно (23—25 травня) відбувся Всеукраїнський науково-практичний семінар на тему «Судово-правова реформа: проблеми господарського судочинства», спільно організований і проведений Академією правових наук України, Вищим арбітражним судом України і Національною Юридичною Академією України, на якому наголошувалось, що судова влада в Україні повинна формуватись відповідно до міжнародних засад здійснення правосуддя, закріплених в Загальній декларації прав людини, Міжнародному пакті про громадянські та політичні права, Паризькій Хартії для нової Європи, Основних принципах, що стосуються незалежності судових органів та інших. Від правильного вибору шляхів розбудови судової влади залежить створення справді демократичного суспільства і правової держави, бо інститут правосуддя є головним у цьому процесі. В цьому зв'язку хотілось би створити науково обгрунтований, практично апробований проект реформування судової влади, який максимально враховував би наявні соціальні, економічні, політичні, правові й духовні реалії України.

Фахівці Вищого арбітражного суду України, арбітражних судів областей разом із представниками наукових юридичних закладів України, вивчаючи перспективи розвитку господарського судочинства та виходячи з історичних чинників, бачать судову владу у вигляді збереженої в цілому наявної судової системи, але яка зі здійсненням таких змін, котрі відповідають розвитку суспільства в умовах перехідного періоду до ринкових відносин.

Судді арбітражних судів як представники однієї з гілок влади держави глибоко усвідомлюють свою відповідальність у розбудові демократичної правової держави.

Дмитро ПРИТИКА, голова Вищого арбітражного суду України, заслужений юрист України.

Кримінал

Стережись! Нігерійський синдром

Один з чернівецьких підприємців вирішив зробити бізнес у Нігерії. Трохи згодом дружина отримала листа з далекої Африки з благанням терміново вислати 60 тисяч доларів.

Нігерійський синдром діє вже протягом більш як десяти років. «На олівці» Інтерполу сотні бізнесменів з країн колишнього соцтабору, що були обдурені африканськими шахраями, пропали безвісти. Спеціалізуються нігерійці на експортно-імпортних аферах, махінаціях з фінансовими документами. Тож одержавши листа з далекої Африки, не беріть його близько до серця. Будьте пильні!

Прапорщик, який ще не в усьому, мабуть, зізнався

Помічник чергового коменданта управління служби безпеки України по Дніпропетровській області прапорщик Г. признався в тому, що в купі з приятелем задушив свого доларового «кредитора» Євгена Д., а ще раніше застрелив двох дівчат. Але слідчий Бабушкінської прокуратури обласного центру Сергій Корчагін підозрює причетність прапорщика мінімум ще до двох чи й трьох тяжких злочинів, скоєних явно з метою заволодіти чималими сумами грошей.

Затримавши прапорщика з певною мірою обережності, скоріше, мабуть, інтуїтивно, бо «зачіпки» були надто дріб'язкові, слідчі тепер наполегливо розплутують відразу кілька жахливих справ. Прокурор області Григорій Ворсинов повідомив, що міською прокуратурою створено спеціальну слідчу групу. З результатами її роботи Григорій Трохимович пообіцяв у першу чергу ознайомити кореспондента «Голосу України».

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

Служба 01

Коли вогонь за гратами

Один чоловік згорів у полум'ї, ще четверо померли дорогою до лікарні від опіків й отруєння димом — такий трагічний результат пожежі в офісі малого приватного підприємства «Ікар» на залізничній станції Усатове під Одесою. Сильний вогонь раптово спалахнув у коридорі, стінки якого були оббиті пластиком (усупереч вимогам протипожежної безпеки), й на східцях, одрізавши шлях людям. Аварійний запасний вихід було необачно замуровано, вікна обладнані міцними гратами, тож працівники підприємства ніяк не могли вибратися з приміщення на другому поверсі. Затрималися з проникненням туди й пожежники, бо не змогли одразу зламати грати.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Міліція

ОХОРОНЦІ правопорядку також люди. І ніщо людське їм не чуже: ані хабарі, ані перевищення службових повноважень, ані фізичне насильство... Аби запобігти негідній поведінці охоронців громадського спокою, у січні 1993 року МВС України створило службу внутрішньої безпеки, свого роду око, що зрить усередину органів.

Служба внутрішньої безпеки: «чужий» серед своїх

Функції Управління внутрішньої безпеки МВС, за словами його начальника генерал-майора міліції Миколи Черевичного, не тільки розкривати злочини, вчинені працівниками особового складу, і запобігати їм, а й захищати міліціонерів та їхні родини від зазіхань з боку злочинного світу.

Цього року служба внутрішньої безпеки провела 3,5 тисячі перевірок на чесність своїх колег, у результаті чого 1106 осіб були покарані дисциплінарно, 451 працівника звільнено з органів, а щодо 157 невдах-охоронців прокуратура порушила кримінальні справи — 29 з них уже сидять.

Серед причин криміналізації правоохоронних органів, на думку начальника інспекції з особового складу Головного управління кадрів МВС України Юрія Янчука, на першому місці — соціально-економічна криза українського суспільства. Міліціонерові важко бути чесним і непідкупним при зарплаті в кілька мільйонів... До речі, помічено, що найбільш ласі до хабарів працівники Державтоінспекції. Цей факт відбито і у фольклорі — з рапорту оперуповноваженого: «Для поліпшення матеріального становища прошу направити мене на місяць до ДАІ...»

Охоронець порядку за сучасних умов не бажає бути бідним і чесним. А держава, на жаль, не має коштів, щоб «купити» його пильність. (У даному разі «непідкупність» не є запорукою зниження злочинності).

Ольга ВАУЛІНА.

Митниці

● ***Чернігівська***

30 кілограмів макової соломки намагалися вивезти до Росії двоє громадян України. Контрабандний товар і його господарів митники виявили під час митного огляду ручного вантажу і пасажирів поїзду «Київ — Санкт-Петербург». Проти перевізників наркотичної речовини порушено кримінальну справу, провадиться слідство.

● ***Вадул-Сіретська***

Автобус туристичної фірми «Вангопю» віз українських туристів до Туреччини. Митники знайшли в салоні за обшивкою сидіння 15000 доларів США. Ніхто з туристів не зголосився їх власником, тож валюту конфіскували і перерахували в доход держави.

● ***Мостиська***

42 ікони та 55 антикварних предметів намагалася переправити за кордон легковиком «Пежо» злочинна група з 5 чоловік. Спільними заходами митників та прикордонників злочинці затримані. Цінний вантаж конфісковано.



VABANK БАНК

97% річних вже сплачується по приватизаційних майнових сертифікатах тим, чиї кошти були перераховані до 07.10.1994 року.

Нагадуємо:

Винагорода товариства всього 5% від суми прибутку Клієнта, угода укладається БЕЗКОШТОВНО, тож міркуйте і звертайтесь до нас:

м. Київ, вул. Павлівська, 4-8, тел. (044) 219-16-36.

м. Житомир, тел.: (0412) 37-40-01
м. Хмельницький, тел.: (03822) 29-241
Київська обл.:
Вишгородський р-н, тел.: (296) 31-915
Обухівський р-н, тел.: (272) 33-273
Васильківський р-н, тел.: (271) 51-533
Рівненська обл.:
м. Березне, тел.: (03653) 22-607

Чернігівська обл.:
м. Ічня, Ічнянський р-н, тел.: (04633) 21-737
Прилуцький р-н, тел.: (04637) 62-637
м. Борзна, тел.: (04653) 23-987
Тернопільська обл.:
м. Збараж, тел.: (03550) 23-352
Львівська обл.:
м. Дрогобич, тел.: (03244) 27-025

Поштова адреса Д. Т. "КонТраст": 254050, м. Київ, а/с 27.

Ліцензія Фонду Державного майна України № 53.

туристичне бюро **УКРАЇНА**
Тел. (044) 227-0662
227-2413
227-6783
Киев,
ул. Саксаганского, 43

Смотрите передачу "Высший класс" 2 июня по каналу УТ3 в 21⁰⁰

ИТАЛИЯ от **400$**

Венецианская ривьера, Лидо ди Езоло
— авиаперелет Киев-Триест-Киев; ТУ-134;
— проживание: гостиницы ***, аппартаменты;
— питание: завтрак, ужин;
— экскурсии: Венеция, Падуя, Верона, Флоренция, Рим, озеро Гарда;
— вылет по субботам

ИСПАНИЯ от **475$**

Коста Брава, Бланес
— авиаперелет Киев-Жирона-Киев; ТУ-154;
— проживание: гостиницы ***;
— питание: завтрак, обед, ужин;
— экскурсии: Барселона, Жирона, коррида, музей Дали;
— вылет по вторникам

ТУРЦИЯ от **395$**

Анатолия, Кушедасе
— авиаперелет Киев-Измир-Киев; ТУ-154;
— проживание: гостиницы ****, *****-de Lux
— питание: завтрак, ужин;
— экскурсии: Измир, Эфес, заповедник Памукале;
— вылет по пятницам

БОЛГАРИЯ от **285$**

Золотые пески, Албена, Солнечный берег, Кранево
— авиаперелет Киев-Варна-Киев; авиакомпания Балкан;
— проживание: гостиницы **, ***;
— питание: завтрак, ужин;
— вылет по понедельникам и четвергам

Голландия за авто **269$**

— авиаперелет Киев-Прага;
— трансфер: Прага-Нордвольде;
— проживание в мотеле

СКИДКИ

на туры при оплате путевки за:
70 дней — 5%; 50 дней — 3%;
60 дней — 4%; 40 дней — 2%;
30 дней — 1%.
Постоянным клиентам скидка — 5%.

АВИАКАССЫ

по продаже билетов на Международные Авиалинии Украины и другие авиакомпании

Региональные представительства:

Винница (0432) 32-36-02;
Горловка (06242) 7-42-17, 4-01-21;
Днепропетровск (0562) 45-45-94, 44-10-73;
Донецк (0622) 90-14-78, 55-03-43;
Житомир (0412) 22-49-56, 37-35-97;
Запорожье (0612) 63-83-30;
Ивано-Франковск (03422) 3-71-09, 9-69-69;
Кировоград (0522) 24-24-10;
Кременчуг (05366) 2-01-63;
Кривой Рог (0564) 44-88-71;
Львов (0322) 79-91-19;
Луцк (03322) 2-63-62;
Луганск (0642) 52-20-71, 55-89-05;
Мукачево (03131) 2-10-46, 2-69-49;
Николаев (0512) 35-98-28, 36-21-74;
Ровно (0362) 22-07-12;
Симферополь (0652) 27-55-00, 25-45-18;
Севастополь (0692) 52-53-51;
Северодонецк (06452) 3-10-13;
Сумы (0542) 32-04-13;
Тернополь (03522) 5-37-33;
Ужгород (03122) 3-61-63;
Хмельницкий (03822) 9-27-38;
Харьков (0572) 90-87-16, 72-87-46;
Херсон (05522) 452-84;
Черкассы (0472) 47-43-75;
Черновцы (03722) 2-67-01, 2-80-28;
Чернигов (04622) 4-25-29, 7-27-97;
Ялта (0654) 32-30-64

Лицензия № 000178

ПОРШНЕВАЯ ГРУППА

(гильза, поршень, палец, кольца, вкладыши, прокладки).

ДЛЯ АВТОМОБИЛЕЙ И СЕЛЬХОЗТЕХНИКИ

КАМАЗ, МАЗ, КрАЗ, ГАЗ-53, ЗИЛ-130, Икарус, УАЗ, ГАЗ-24, Москвич-412, ВАЗ, ЗАЗ, ГАЗ-21	*Т-150, МТЗ-80, 82, ДТ-75, "Дон", "Нива", "Колос" (для двигателей СМД-14, СМД-18, СМД-20, СМД-22, СМД-31, СМД-60, Д-240)*

ЗАПЧАСТИ для КАМАЗа: *выжимной подшипник, топливный насос, плунжерные пары, распылители.*
ЗАПЧАСТИ для ГАЗ-53: *коленвал, диск сцепления ведомый, корзина сцепления, распредвал.*
ЗАПЧАСТИ для Т-150: *топливный насос, плунжерные пары, распылители, форсунки, секции ВД.*

Оформление и отгрузка за 10 минут!
КМП "ЭВО" г. Киев, ул. И. Гонты, 9.
Тел. (044) 443-65-49, 446-58-19. с 9 до 17.



УКРПРОМІНВЕСТ

КОНЦЕРН «УКРПРОМІНВЕСТ»

реалізує зі складу в Києві:

- ПЕРЕЦЬ ЧОРНИЙ;
- ПЕРЕЦЬ ДУХМЯНИЙ;
- ГВОЗДИКУ;
- МУСКАТНИЙ ГОРІХ;
- УСІ ВИДИ ФАСОВАНИХ СПЕЦІЙ.

Київ (044) 264-87-19, 264-34-79.
Телефони представництв по Україні:
Вінниця (0432) 35-05-91,
Запоріжжя (0612) 62-60-11,
Херсон (05522) 6-32-15,
Чернігів (0462) 95-87-51,
Івано-Франківськ (03422) 4-81-60, 6-95-35,
Черкаси (0472) 64-86-33, 64-82-22,
Маріуполь (0629) 37-10-17,
Лубни (053615) 49-70,
Луганськ (0642) 53-83-21, 52-34-05.

Фирма «Вена»

продает стеклоткань и стеклосетку различных марок.

Цены ниже действующих в Украине.
Возможна доставка.

Тел. в г. Чернигове: (04622) 7-32-62, 7-38-29.
Факс 7-25-87.

Реализуем двигатели и А/М ГАЗ всех модификаций.

Возможен бартер на ТНП.

Тел. в г. Минске (8-0172) 56-98-03, 51-44-88.

Арбітражним судом Закарпатської області порушено справу № 25/7 про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «Мон-Амі» (294005, м.Ужгород, вул.Одеська, 13/23, р/р 467320 в Інкобанку м.Ужгорода, МФО 312282).

Просимо кредиторів в місячний строк звертатися за адресою: 294008, м.Ужгород, пл.Народна,4, тел.90-87.

Арбітражний суд Черкаської області (257036 м.Черкаси, бульвар Шевченка, 307) порушив справу № 463/8 про банкрутство спільного українсько-російського підприємства з іноземними інвестиціями «Городище-цукор».

Адреса боржника: 258530, Черкаська область, м.Городище, вул.Індустріальна,20; р/р № 000609536 в Городищенському відділенні АК АПБ «Україна», МФО 354057.

Арбітражним судом Львівської області порушено справу 2/494 від 06.04.95 р. про банкрутство ТзОВ «Лізард ЛТД» юридична адреса: 290016, м. Львів, вул. Сеченова, 7; банківські реквізити — р/р 1467384 в АК «Електронбанку» м. Львова.

Арбітражний суд приймає заяви кредиторів і можливих санаторів упродовж місяця з дня публікації оголошення за адресою: м. Львів-4, вул. Винниченка,3.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

- **ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс 449-85-62.**
- **Рукописи не повертаємо.**
- **Листування з читачами — тільки на сторінках газети.**

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

- **За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.**
- **Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.**
- **За точність викладених фактів відповідальність несе автор.**

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі і понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955.
Тираж 528963.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311112.